Geri Kalmamıza Sebep Din midir?

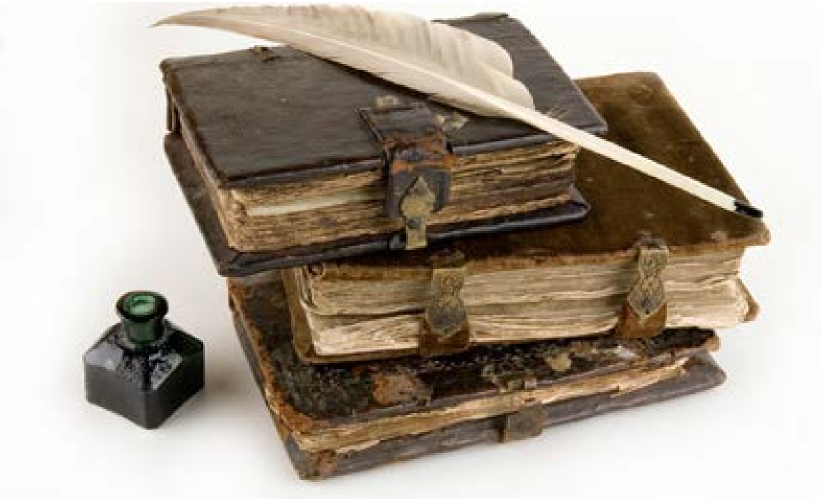

İslamiyet'in nazarında din, keyif ve arzuya bağlı olarak bazen yüceltilen bazen hakir görülen hayali veya itibari bir şey değildir.

Din hiçbir zaman "Metafizikin ıssız çöllerinde mahpus muhayyilemizin tehlikeli tasavvurlarından ibaret boş teselliler, erişilmesi imkânsız vaatler veya geleceğe ait emeller vasıtası ile mevhum bir saadeti elde etmeye veya elem ve ıstırapları teskine yardıma, hayali bir vasıta" değildir.

İslam'a göre din, beşeriyetin maddi manevi ve akli muvazenesini sağlayan ebedî kanun ve düsturlara karşı gösterilmesi gereken saygı yoluyla insanlığın saadetini bir hayal olmaktan kurtarıp müspet bir hakikat kılmaktır. Tekâmül kanunlarının insanlara en faydalı bir tarzda sevk ve idaresini mümkün kılacak, tabii, akli ve ilmî her çeşit sebep ve vasıtaların devamlı olarak aranması ve tatbik edilmesidir. Tek gayesi ise Âdemoğluna hayır ve hakikatin doğru yolunda rehber olmak; onun, sonsuz meçhullerle dolu fizik ötesi âlemde şaşırmaya mahkûm olan düşüncesine istikamet göstermektir.

Bu tarifin de göstereceği gibi din, insanı her çeşit faaliyetlerinde murakabe eder, tekâmüle olan kabiliyetlerini sonsuz derecede genişletip artırmak şeklinde olan yüce hizmetini yerine getirir. Buna karşılık da hak ettiği ve layık olduğu hürmet ve bağlılığı ister.

***

Hazreti Muhammed'in şeriati Bati milletlerinden geri kalmamıza sebep olduğu zannı verecek kadar yanlış tanınmıştır. Bu zannın sebebi Müslüman milletlerin diğer ümmetlere nispetle geride bulunmasıdır.

Hıristiyanlar İslam dünyasının her tarafında gördükleri gerilik alametlerini İslamiyet'ten biliyorlar. Bunda mazurdurlar. Çünkü onların karşısına terakki yollarında ilerlerken sadece kendi dinleri ve bu dinden doğmuş bulunan ruhban sınıfının saltanatı çıkmış, mani olmaya çalışmıştı. Bu yüzden Müslümanların geri kaldığım gören bir Avrupalı, hemen kendilerine kıyas ederek sebebin Müslümanlık olduğunu tahmin ediveriyor.

Böyle bir zanna kapılmak bir Hristiyan için tabii sayılırsa da yanlış olmaktan kurtulamaz. Çünkü bu hükme varırken İslamiyet'in esasını öğrenmiş, Müslüman millederin geri kalmasına sebep olan tarihi ve gerçek sebepleri araştırmış değildir. Sadece Hristiyanlık hakkındaki kendi görgü, bilgi ve değer ölçülerinden ilham almıştır. Bu şekilde verilen bir hüküm şüphesiz hatalı olacaktır.

Bu sebeplerle şeriatimizin, geri kalmamıza sebep olduğu hakkındaki kanaat asılsız, boş ve yanlış bir düşünceden başka bir şey değildir. Bu yanlış düşünce hiçbir şekilde dinimizin noksanlığına delil olamaz Bir cemiyetin ilerlemesine engel olan sebep ve amilleri tespit etmek de o kadar kolay değildir.

Bir milletin gerilemesi ekseriya uzun bir hadiseler zincirinin ve insanlığın genel gelişmesinin bu cemiyetin içinde ve dışında meydana getirdiği birçok sebep ve amillerin neticesinde ortaya çıkar.

İslam'ın geçmiş asırlardaki azametini kuvvetten düşüren çeşitli sebepleri ortaya döküp saymaya bugün imkânımız yoktur. Fakat bu gerilemenin günümüzdeki sebeplerini araştırıp tetkik edebiliriz.

Mesele bu şekilde ortaya konunca şimdiki geriliğimizin, dinimizin emirlerine lüzumu kadar önemle bağlı bulunmayışımızdan ileri geldiği görülüyor. Bu fikir, İslam âleminin en salahiyetli şahsiyetleri tarafından tasdik olunmaktadır. Bugünkü gerileyişimizin sebebi dinimizin esaslarına riayet etmeyişimiz olursa geçmişte bu esaslara uyduğumuz için geri kaldığımıza ihtimal vermek, ne aklen ne de mantıken mümkün olabilir.

Zaten dinimiz aleyhine ilim, fen ve yeni fikirler adına yapılan ithamlar, vaktiyle yapılanlardan daha insaflı veya daha ciddi değildir. Dinimize gösterdiğimiz bağlılıktan dolayı bizleri taassupla itham etmeleri de bu kabildendir. Herhâlde bu gibi yalan ve aldatmalar iki dünya arasındaki husumeti ve itimatsızlığı devam ettirmekten başka bir şeye yaramaz.

Doğu Kocabalkan Eteklerinde İslâmı Yaşıyor ve Yaşatıyorlar

Aytos Bölge Müftüsü Selâtin A. Muharrem 1975 yılında Dobra Polyana (Bayramalan) köyünde doğdu. İlk öğrenimi köyünde gördükten sonra Şumendeki "Nüvvap" imam hatip okuluna yazıldı. Yüksek öğrenimini Şumen Üniversitesinin pedagoji fakültesinde tamamladıktan sonra Sofyadaki Yüksek İslâm Enstitüsüne girdi.

Çalışma hayatına Türkçe öğretmeni ve Kuran kursu yönetmeni olarak atıldı. Daha sonra Aytos Bölge Müftülüğü sekreteri görevine atandı. 2003 yılında bölge müftüsü seçildi. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Aytos Bölge Müftüsü Selâhattin A. Muharremle söyleşi

Sayın Hocam, konuşmamıza başlarken önce Aytos Bölge Müftülüğü yöresini bize tanıtır mısınız? Kaç caminiz, mescidiniz ve encümenliğiniz ve ne kadar imamınız var? Bunların yaş ve öğrenim durumları nasıl?

Aydos (Aytos) Burgas iline bağlı bir ilçedir. 1488 yılında Osmanlı Türklerince nahiye ve kasaba olarak düzenlenmiştir. Aytos Bölge Müftülüğünün görev alanını kapsayan Burgas ilinde toplam 8 belediyede 81 cami ve 5 mesçidimiz, 81 encümenliğimiz ve 55 imamımız vardır. İmamlarımızın birçoğu genç yaştadır. Yaşlı imamlarımız çok az sayıda. Genç imamlarımızın birçoğu imam hatip liselerinden mezun, bir kısmı da başmüftülüğümüzün zaman zaman düzenlemiş olduğu imam kurslarında eğitim alarak bu görevlere getirilmişlerdir. Yaşlı imamlarımız da bölgemizdeki eski medreselerde eğitim görmüş.

Kanaatimce, Aytos Bölge Müftülüğü ananevi müftülüklerden biri. Bu müftülüğümüzün tarihçesinden de biraz bahseder misiniz? Kimler gelmiş geçmiş bu görevlerden, ne gibi işler başarmışlar, nasıl bir iz bırakmışlar arkalarında?

Bölgemizde müftülük kurumu ilk olarak 1926 yılında sancak müftülüğü olarak Burgas şehrinde kurulmuş, buna bağlı da Aytos ve Karnobat kasabalarında müftü vekilliği kurulmuş. Bu dönemde Burgas sancak müftülüğünün başında Süleyman Rüşdi Efendi, Aytos Müftü vekili Hafız Ahmet Efendi, Karnobat Müftü vekili olarakta Hamza Efendi bulunmaktadır. Fakat 1934 yılında Burgas sancak müftülüğü ve Karnobat müftü vekilliği kapatılmış, Aytos müftülüğü de Burgas, Sliven ve Yanbol illerine hizmet vermek üzere devam etmiş ve sırasıyla Adil Fahri Yakubov, Nuri Şaban Abdülgafur, Hüseyin İsmail, Hafız Mehmet, Hacıbasri Şerif, İsmailhakkı Yusuf ve İbrahim Körpe müftülük yapmışlardır. Bölgemizde yaptıkları hizmetlere gelince 1989 yılına kadar yapılabilecekler malum. Komunizim döneminden sonra her yerde olduğu gibi bölgemizin bir çok köylerinde yeni cami inşaatları, Kur'ân kursları başlatıldı. Yeni açılan İmam Hatip Liseleri ve Yüksek İslam Enstitüsün'de öğrenciler okumaya başladı ve camilerimizde cemaat sayısı ve halkımızda dini heyecan çoğalmaya başladı. O ilk yıllarda halkımızın dini eğitime ve dini merasimlere ilgisi çok fazlaydı.

Aytos yöresi Bulgaristan Müslümanlarına bir sıra değerli aydınlar vermiş. Bu kimseler, elbette, önce buranın yerel öğretim ocaklarında yetişmişlerdir. Demek ki, bu yörede hayli bilgili kimseler bulunmuş. Bildiğim kadarıyla daha dün denilebilecek bir zamana kadar yakın yörenizde medrese vardı. Ne oldu bu öğretim ocakları?

Bölgemizde bir zamanlar 3 medresemiz bulunmaktaydı. Bunlar Kiremitlik (Lülyakovo) köyündeki Medrese-i Aliye, Çiftlik mahalle (Bilka) köyündeki Medrese-i İrşadiye ve Ahlı (Stratsin) köyündeki Medrese-i Hayriye.

Kiremitlik medresesini Odaçoğlu adında bir şahıs yaptırmış ve Osmanlı döneminde güçlü bir medrese olarak ün yapmış. Bu medreselerimizden Çiftlik mahalle (Bilka) medresesi 1950 yılında, Ahlı (Stratsin) medresesi 1953 yılında, Kiremitlik (Lülyakovo) medresesi de 1959 yılında kapatılmıştır. Şu anda Kiremitlik ve Çiftlik mahalle köylerinde ki medrese binalarımız onarıldı ve günümüzde yıllık Kur'an Kursu, imamlarımıza ve gençle-

Aytos camisi

rimize yönelik seminer ve programlar organize edilmektedir. Ahlı (Stratsin) köyündeki medrese satılmıştı ve onu dava yoluyla 2010 yılında arsası ve içinde sağlam kalan bir küçük binasıyla birlikte tekrar geri aldık.

Bu okullardan memleket çapında ün yapmış bilgin kişiler yetişti. Bunlar kimlerdi? Onların hayatını öğrenip genç nesillere anlatma yolunda neler yapılabilir ve neler yapıyorsunuz?

Bölgemizde ve bu medreselerde bir çok alimler yetişmiş ve hem Bulgaristan da hem de Türkiyede hizmet etmiş çok değerli din adamları vardır. Bunların bir kısmını zikredecek olursak daha osmanlı döneminde 1653 yılında Aytosta doğmuş ve ilk yıllarını burada geçirmiş büyük müfessir ve mutasavvıf İsmail Hakkı Bursevi, Osman Keskioğlu Rupça köyü doğumlu, Yusuf Efendi Kiremitlik medresesinde uzun yıllar müdürlük yapmış ve 1989 yılında Türkiyeye göç etmiştir, Mehmet Hazret Karalar (Listets) köyü doğumlu Şumnu medresesinde müdürlük yapmış, İbrahim Efendi Ahlı medrese müdürü, Hüseyin İsmail Çiftlik mahalle medrese müdürü ve aynı zamanda eski Aytos müftüsü. Bölgemiz köylerinde doğup önce bu medreselerde daha sonra Nüvvab okulunda eğitim görmüş bir çok aydın kişi Türkiyeye göç etmiştir. Halkımıza bölgemizde doğup on yaşına kadar bu topraklarda yaşayan osmanlının da önemli şahsiyeti ve gönül adamı İsmail Hakkı Bursevi'yi tanıtma amaçlı 06 eylül 2014 tarihinde Kiremitlik köyünde Başmüftülüğümüz, Bursa yardımlaşma ve dayanışma derneği ve Bursa ilahiyat fakültesinin katkılarıyla bir sempozyum düzenlenmiştir. Halkımız da bu programa katılımlarıyla çok büyük ilgi gösterdi. Bizlerde inşallah her sene buna benzer sempozyumlar gerçekleştirmeye devam edeceğiz. Yakın geçmişimizde bölgemizde doğup ilk eğitimini burada gören önemli şahsiyetler yetişmiştir bunların bir kaçını sayacak olursak : Selami Efendi, Aytos doğumlu Prof. Cengiz Hakov, Bulgaristan bağımsızlığını ilanından sonra milletvekilleri olan İbrahim Efendi ve Salih Hoca.

Aytos Bölge Müftülüğü yöresinde bazı tarihi camiler olduğunu biliyoruz. Bu gibi yerlerin bölge ahalisine tanıtımı amacıyla buralarda çeşitli yığınsal eylemler düzenlenebilir. Bu gibi eylemler tasarlıyor musunuz?

Bölgemizde bir kaç tarihi cami bulunmaktadır. Bunların birisi 1435 tarihli Aytos "Sultan Bayazid Veli" camisi. Şu anda restore edilmektedir. Aynı döneme ait Karnobat camisi bulunmakta. Köy camilerimizden bölgemiz müslümanlarının da çok sık ziyaret ettikleri Çelebi köyü (Sini rid) camisi bulunmakta. Bu camimizin yapım tarihiyle ilgili değişik rivayetler var. Biri köyün isminden de anlaşılacağı gibi çelebiler zamanında onlar tarafından yapılmış olması, diğeri ise Varna savaşı zamanında 1444 y. yapılmış olması. Aynı zamanda cami köyün dışında ormanlık bir bölgede etrafı 90 dekar eski mezarlıkla çevrili. İçinde sadece temelleri kalmış aile mezarlığı da bulunmakta. Fakat ne yazık ki eski döneme ait hiç bir mezar taşında yazı kalmamış. Cami 3 sene önce T.C. Kocaeli Belediyesinin katkılarıyla onarılmıştır. Bizler de zaman zaman halkımızla birlikte bazı dini merasimlerimizi toplu bir şekilde burada gerçekleştirmekteyiz. Bölgemizde yine tarihi olarak bilinen ve çok ziyaret edilen Osman köyü (Dıbnik) camisi bulunmaktadır. Ayrıca şunu da ifade etmemde fayda var 1946 yılına kadar Aytos ve bölgesinde 49 eski cami, 6 medrese, 3 mektep, 1 tekke, 1 imaret, 9 han, 2 köprü ve 1 kale olduğunu biliyoruz. Zamanla bunlar yıkılmış veya tahrip edilmiş.

Bölge okullarında din dersleri okutuluyor mu? Dinimizi öğrenme ve öğretme yolunda gayretle çalışan genç veya yaşlı imamlarınız vardır. Onlardan bahseder misiniz?

Son bir kaç yıldan beri bölgemizde ki devlet okullarında maalesef dini ders okutulamıyor. Bunun sebeplerine gelince yeterli kadro olmaması ve kadromuz olan yerlerde de okul müdürlerinin buna sıcak bakmaması hatta bazı öğretmenlerin işsiz kalması korkusuyla buna karşı tavır koymaları. Anne babaların da buna ilgisiz olması müfredatta seçmeli derslerini dini ders tercihi değil de türkçe, ingilizce ve diğer teknik derselerden oluşmasını tercih etmeleri. Bizler müftülük olarak bir kaç senedir okul öncesi bu konuda ciddi çalışma yapıyoruz, anne ve babalarla görüşüyoruz, belediyelerde milli eğitim şubeleriyle ve yöneticilerle görüşüyoruz, fakat netice alamıyoruz.

Çocuklarımıza dinimizi öğretme yolunda imamlarımız ve İmam Hatip Lisesi öğrencileri çok gayret ediyor. Bölgemizde bu sene yaz Kur'an kurslarına 69 yerde başladık, onun dışında bir çok yerde imamlarımız kurslarına yıllık olarak devam ediyor. Bu konuda çok gayret eden imamlarımızı zikredecek olursak yaşlı imamlarımızdan Snyagovo imamı Hüseyin Çavuş, Zayçar imamı Mehmet Ömer ve Klikaç imamı Fahri Rasim,

Klikaç köyü Kur'ân kursuna devam eden çocuklar

Dereköy camisi

Kur'ân kursu öğrencileri bir hatim töreninde

genç imamlarımızdan Manoliç imamımız Salim Rahim, Dıbnik imamımız Osman Kamil, Vresovo imamımız Mustafa Şıldır ve Zetyovo imamımız Hasan Veysel.

Klikaç köyünde yeni bir cami inşa edilip halkımızın hizmetine verildiğini biliyoruz. Böyle eski camilerin onarımı ve yenilerinin inşa edilmesine önem veriyor musunuz?

Bölgemizde yeni cami yapımı veya eski cami onarımları 1990 yılında başladı. İki sene gibi kısa bir sürede inşaatı tamamlanan ve eylül 1992 yılında açılışı yapılan bölgemizin komunizmden sonra ilk yeni camisi Dobra polyana (Bayram alan) köyünde yapıldı. Daha sonra bir çok köyümüzde bu gibi çalışmalar yapıldı. Şu anda bölgemizde 1990 yılından beri yapılan yeni cami sayısı 39, onarımı yapılan cami sayısı 16, ayrıca 4 yerde inşaatları devam eden camilerimiz bulunmakta. Cami inşaatlarımızı her yerde istediğimiz şekilde devam edemiyoruz. Bazı yerleşim yerlerinde yerli yöneticiler tarafından cami yapımında Burgas'ta olduğu gibi bizlere zorluk çıkartılıyor. Bildiğiniz gibi 2009 yılının şubat ayında Burgasta cami inşaatını başlattık. Anlaşılmaz sebeplerden dolayı nisan ayında belediye inşaatı durdurdu. Minarenin yüksekliği ile ilgili durduruyoruz dediler, oysa bizim minareden daha yüksek cami inşaatının karşısına bir kilise yapıldı ve 6 ay önce ibadete açıldı. Bunu ülkemizde müslümanların bütün dini haklara sahip olduğunu iddia edenlere örnek verebiliriz.

Ateizmin etkisiyle insanlarımız bir dereceye kadar dinden soğdular. Şimdi yeni yetişen gençlere dini sevdirmek, okullara yönlendirmek, kitap ve dergiler okumaya alıştırmak yönünde neler yapıyorsunuz?

Ateizm o dönem hem gençlerde hem de diğer nesilde çok ciddi tahribatlar bıraktı. O dönemin gençleri şu anda 50 yaşlarında ve bazıları bu etkiden hala kurtulamadı. Fakat insanlarımızın her kesimine yönelik çalışmalar yapıldıkça şuurlu insanlarımız çoğalacaktır. İlk yıllarda bazı köylerimizde orta yaş dediğimiz 40 yaşlarındakilere yönelik dini eğitim kursları yapıldı camilerde. Onlar ilk defa orada namaz,oruç, zekat ile helal ve haram kavramlarıyla tanıştılar. Bizim cami cemaatimizin bir kısmını şu anda onlar oluşturuyor.

Yeni yetişen gençlere yönelik olarak ta şunu ifade edeyim: Hemen hemen her köyümüzde organize edilen Kur'an kursları neticesinde İHL öğrenci kaydoluyorlar.

Ayrıca diğer gençlerimize de yönelik olarak müftülüğümüz zaman zaman sohbetler düzenlemektedir. İrşad sorumlumuzun ve bölge vaizimizin bu gibi sohbetleri farklı yerlerde haftada birkaç kez devam ediyor.

„Yükselmezse kadın, alçalır beşer" demiş büyük Türk şairimiz. Yörenizde kadınlar arasındaki çalışmalarınız nasıl?

Kadınlara yönelik çalışmalarımızda bir eksikliğimiz var. Müftülüğümüzde kadrolu vaizemiz yok. Daha yaşlı kadınlara yönelik bazı köylerimizde haftalık vaazlara devam ediyoruz.

Yukarıda sözünü ettiğimiz çalışmalarınızda ne gibi engellerle karşılaşıyor ve onları aşmak için neler yapıyorsunuz?

Bizim bölgemizin şu anda en büyük sorunu imam eksikliği. Bölgemizde 22 camimiz imamsız durumda. Yaşlı kimselerden imamlık yapabilecekler pek kalmadı, imam olabilecek gençlerimizin büyük bir kısmı da Avrupada çalışıyor.

Yaz aylarında bu açığı öğrencilerle kapatıyoruz, fakat kalıcı bir çözüm bulamıyoruz.

Başmüftülüğümüz tarafından yayınlanan MÜSLÜMANLAR dergisi ve kitaplarımız var. Onların dağıtımı ve okuyucuların eline vaktinde geçmeleri için neler yapıyorsunuz? Dergimiz ve kitaplarımız nasıl karşılanıyor? Bu uğurda özveriyle çalışan bazı kimseleri anar mısınız?

Başmüftülüğümüzün yayınları elimizde mevcut. Toplu merasimlerde onları sergiliyoruz. Ayrıca müftülüğümüze de gelerek kitap talep edenler oluyor bizler de yardımcı olmaya çalışıyoruz. Bölgemizde 250 Müslüman dergisi abonemiz var. Dergiler elimize ulaştığı anda dağıtımına başlıyoruz. Dergimizi abone ve dağıtım konusunda bizlere çok yardımcı olan bütün imamlarımıza ve encümenliklerimize sizin aracılığınızla teşekkür ediyorum.

Sayın müftü Efendi, konuşmamızdan dolayı okuyucularımız adına Sizlere teşekkürlerimizi bildiririz. Allah Sizlere gayret versin, çalışmalarınızı semereli eylesin.

Bizlere bölgemizi ve çalışmalarımızı tanıtma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Konuşan: İsmail A. ÇAVUŞ

Poroy köyü çocukları Kur'ân-ı Kerim öğreniyorlar

İslam'da Söz ve Davranış Estetiği

Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah, sözün gücüne dikkatlerimizi çekmiş ve davet çalışmalarında söz estetiğine büyük önem vermemizi istemiştir. Bu söz, yerine göre konuşma, yerine göre şiir, yerine göre hitabet ve yerine göre edebî kalıba dökülmüş bir roman ya da öykü olabilir. Söz estetiğine örneklerden birisinde Yüce Allah, Hz. Musa ve Hz. Harun peygamberlere: "Firavuna gidin. Çünkü o, azmıştır. Ona yumuşak söz söyleyin. Belki öğüt alır yahut korkar." (Taha. 20/43-44.) buyurmuştur.

Hz. Peygamber (a.s.) de: "Sözde sihir vardır." (Buhari. Tıb. 51.) buyururken bu inceliğe dikkatlerimizi çekmişlerdir. Bizim kültürümüzde 'Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır.' atasözü, tam bir söz estetiğidir.

Diğer yandan Hz. Peygamber'e hitaben bir ayette: "Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi." (Âl-i İmran, 3/159.) buyrulmuştur. Biz Hz. Peygamber'in hayatında "yumuşak söz»ün çok defalar gönülleri fethettiğini görüyoruz. Bu konuda onun hayatından kavl-i leyyinle ilgili birçok örnek vermek mümkündür. Sahabeden Hz. Enes anlatıyor: «Bir defasında Rasulüllah'la birlikte yürüyorduk. Üzerinde kenarı sert Necran kumaşından dikilmiş bir elbise vardı. Ona bir bedevi arkadan yetişerek, hırkasından tutup şiddetle çekti. Boynuna baktığımda, hırkanın boynunu zedeleyip iz bıraktığım gördüm. Bir taraftan da bedevi-, "Ey Muhammedi Yanındaki Allah'ın malından bana da verilmesini emret" diyordu. Peygamber Efendimiz bu adamın kabalığına rağmen ona baktı ve güldü. Sonra da yumuşak bir sözle ona ihsanda bulunulmasını emretti." (Buhari, Edeb, 92.) Hz. Peygamberin kendisine kabalık yapan bu adama gülmesi, güzel bir ifade ile ona ikram edilmesini emretmesi, söz estetiğinin insan kazanmadaki gücüne örnektir. Kaldı ki, yine bir başka ayette Yüce Allah, Hz. Peygambere öğüt verirken, etkili ve güzel konuşma tavsiyesinde bulunmuştur. (Nisa, 4/63.)

Bu sebeple, bir Müslüman'ın kullandığı din dili, çatışmacı değil, birleştirici olmalıdır. Unutmayalım ki, insanların gönlüne giden yol, güzel sözden geçmektedir!

Müslümanların, gündelik hayatlarında söz estetiğine verdikleri önem kadar, davranış estetiğine de önem vermeleri gerekir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), bir rivayette: "Allah'ım! Sen yaratılışımı güzel yaptın, ahlakımı da güzelleştir." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 68), buyurmak suretiyle, davranış güzelliğine dikkatlerimizi çekmiştir. İslam, insanın bütün davranışlarında güzellik arar. Bu konu ile ilgili olarak Hz. Peygamber: "Bir iş yaptığında en güzel yapanı, Allah sever.

Çünkü maddi güzellik kadar, davranış güzelliği olan manevi (ahlaki) güzellik de çok önemlidir. Maddi güzellik geçici, manevi güzellikler ise, kalıcıdır.

İslam'da ibadetlerden amaç, ahlaki dönüşümü sağlayarak davranışları güzelleştirmektir. Bunun yolu ibadetlerde şekil ve mana bütünlüğünü birlikte sağlamaktan geçer.

Ahlaki anlamda asıl güzel olan ibadetlerde ihlâs güzelliğinin bulunmasıdır. Nitekim Hz. Peygamber'den gelen bir rivayette de: "Nice oruç tutanlar vardır ki. Onların oruçtan payları sadece aç ve susuz kalmalarıdır." (İbn Mace, Siyam, 21.) buyrulmakla bu gerçeğe işaret edilmiştir.

Özellikle yapılan hayır işlerinde, güzelliği giderici, gösteriş ve başa kakmak türünden olan kötü davranışlardan uzak durulmalıdır. Şu ayette açıkça bu hususlara dikkatlerimiz çekilir: "Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı hâlde malını gösteriş için harcayan kimse gibi, başa kakmak ve incitmek suretiyle, yaptığınız hayırlarınızı boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz kayaya benzer ki, sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak, pürüzsüz kaya hâline getirivermiştir. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar. Allah, kâfirleri doğru yola iletmez," (Bakara, 2/264.) Bu ayet ve hadislerde görüldüğü gibi, ibadetlerde de estetik bir boyut vardır.]

Her konuda olduğu gibi davranış estetiği konusunda da bizim için en güzel model. Hz. Peygamberdir. Onun hayatında davranış estetiğinin ne manaya geldiğinin en güzel örneği Mekke'nin fethindeki tutumudur. Hz. Muhammed (s.a.s.), Mekke'ye kibirli seçkinlerin girdiği gibi mutantan bir şekilde değil, devesinin eğeri üzerine eğilerek mütevazı bir biçimde şefkat ve merhamet kahramanı olarak girmiştir. O. davasını ilana başladığı ilk günlerdeki mütevazı, affedici ve merhametli davranışını zafere erişince de sürdürmüştür. Nitekim fetihten sonra, Mekkelilere sorduğu şu soru ve onların kendisine verdiği cevap, onun söz ve davranış güzelliğini yansıtır: "Ey Mekkeliler! Şimdi hakkınızda benim ne yapacağımı tahmin edersiniz?" Onlar da: "Sen kerem ve iyilik sahibi bir kardeşsin, ancak bize hayır ve iyilik yapacağına inanırız." demişlerdi. Bunun üzerine Efendimiz, benim hâlimle sizin hâliniz Hz. Yusuf'la kardeşlerinin hâli gibidir. Ben size, aynen Yusuf'un kardeşlerine dediği şu sözü söylüyorum: "Bugün sizin için bir kınama yoktur! Allah, sizi affetsin. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir." (Yusuf, 12/92.) Bu ayeti okuduktan sonra Hz. Peygamber, onlara gidiniz, sizler özgürsünüz, demiştir. (Gazali, Muhammed, Fıkhu's-Sire, Kahire, 1965, s. 415.) Hiç kuşkusuz bu, onların gönüllerini yeniden İslam'a kazandırmaya yetmiştir. Kaldı ki insanlar, soyut söylemlerden daha çok somut örnekliklerden hoşlanırlar.

Netice olarak söylemek gerekirse, Yüce Allah, insanın sözünde ve davranışlarında güzellik ister.

Onun için herhangi bir Müslüman, gerek söz ve gerekse davranış planında yaptığı her türlü eylemde ihsan ilkesine göre hareket etmelidir. Dolayısıyla, yerine göre yumuşak bir söz, yerine göre erdemli bir davranış muhatapların gönlünde İslam ışığının yanmasına vesile olabilir. Bize düşen görev, kâl (söz) ve hâl (davranış) Müslümanlığını birlikte harmanlamaktır. Gerisi, Yüce Allah'ın bileceği bir iştir.

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ

Nikâh ve Zina

Doç. Dr. İsmail KARAGÖZ

"Nikâh" kelimesi sözlük anlamına paralel olarak Kur'an-ı Kerim'de evlilik (Nisa, 4/3), cinsel ilişki (Bakara, 2/230.), evlilik ve cinsel ilişki (Nisa, 4/22.), evlilik çağı (Nisa, 4/6.), mehir ve evliliğin getireceği külfetler (Nur, 24/33.) anlamlarında kullanılmıştır. (Ebu'l-Ferac, s. 591-592.)

Cahiliye döneminde yaşayanlar, ölümünden sonra babalarının hanımları (üvey anneleri) ile evlenirlermiş. Bu ayet ile bu kötü gelenek kayıtsız ve şartsız yasaklanmıştır. Eğer "nikâh" kelimesinin "evlilik" anlamı ile birlikte "cinsel ilişki" anlamı da dikkate alınırsa ayetin anlamı şöyle olur: "Geçmişte olanlar bir yana babalarınızın evlendiği ve cinsel ilişki kurduğu kadınlarla evlenmeyin; çünkü bu bir edepsizliktir, iğrenç bir şeydir ve kötü bir yoldur." Ayete bu şekilde anlam verildiği zaman, bir kimse babasının hem evlendiği kadın ile hem de nikâhsız cinsel ilişkiye girdiği kadın ile ve bu kadının anası ve kızıyla evlenmesi yasaklanmış olur. Ebu Hanife, ayeti bu şekilde anlamıştır. (Kurtubi, Nisa, 4/22-23.) Peygamberimizin beyanına göre bir kimse bir kadın ile nikâhlansa sonra bu kadını boşasa, bu kadın ile zifafa girmiş olsun olmasın bu kadının anası ile evlenemez ancak zifafa girmemiş ise bu kadının kızı ile evlenebilir. (Beyhaki, es-Sünenul-Kübra) Bir kimse bir kadın ile zina etse veya şehvetle öpse ve dokunsa bu kadının anası ve kızı ile evlenemez. (Kurtubi, Nisa, 4/22-23.)

Nur, 24/3 ayetindeki "nikâh" kelimesi, "evlilik" veya "cinsel ilişki" anlamına gelebilir. Eğer bu kelime, "cinsel ilişki" anlamında ise ayetin anlamı şöyle olur: "Zinakâr erkek ancak zinakâr veya Allah'a ortak koşan bir kadınla zina eder. Zinakâr bir kadınla ancak zinakâr veya Allah a ortak koşan bir erkek zina eder. Bu (zina), müminlere haram kılınmıştır."

"Evlilik" anlamında "nikâh" kelimesi; aralarında evlenme engeli bulunmayan bir kadın ile bir erkeğin nesillerinin devamını sağlamak ve cinsel arzularını meşru olarak gidermek ve birlikte yaşamak için en az iki tanığın huzurunda, tarafların irade beyanları ile süresiz ve aleni olarak gerçekleştirilen ve karşılıklı hak ve sorumluluk yükleyen medeni bir sözleşmedir. Nikâh akdi; hısım akrabalığı, nesep, miras, mehir ve nafaka gibi hukuki sonuçlar doğurur. Nikâh-ı mut'a (menfaat karşılığı süreli nikâh) ve nikâh-ı sır (tarafların aile fertlerinin bilmediği, toplumdan saklanan gizli nikâh) ve nikâhsız birlikte yaşamak helal değildir.

Yüce Allah, evlenmeyi ve evlendirmeyi emretmekte (Nisa, 4/3: Nur, 24/32.) Peygamberimiz (s.a.s.) de teşvik etmektedir. (İbn Mace. Nikâh, 1.)

Evlilik sözleşmesi yapılmadan yapılan cinsel ilişkiye ayetlerde; zina (İsra, 17/32) denilmiştir.

Zina, aralarında meşru bir nikâh bulunmayan bir kadın ile bir erkeğin cinsel ilişkide bulunmasıdır.

İster ücret karşılığı, ister aşk için, ister gizli ister açık yapılsın, kişi ister evli ister bekâr olsun nikâhsız cinsel ilişki zinadır. Yüce Allah, her çeşidi ile zinayı çok kötü, çok çirkin, edep dışı ve isyan olan bir eylem olarak gördü ve haram kıldı. Aynı şekilde zinaya vasıta olan söz, eylem ve davranışlar da yasaklandı. (İsra, 17/32; Nur, 24/30- 31.) Zina, dünyada had cezası konulan büyük günahlardan biridir. (Nur, 24/2.)

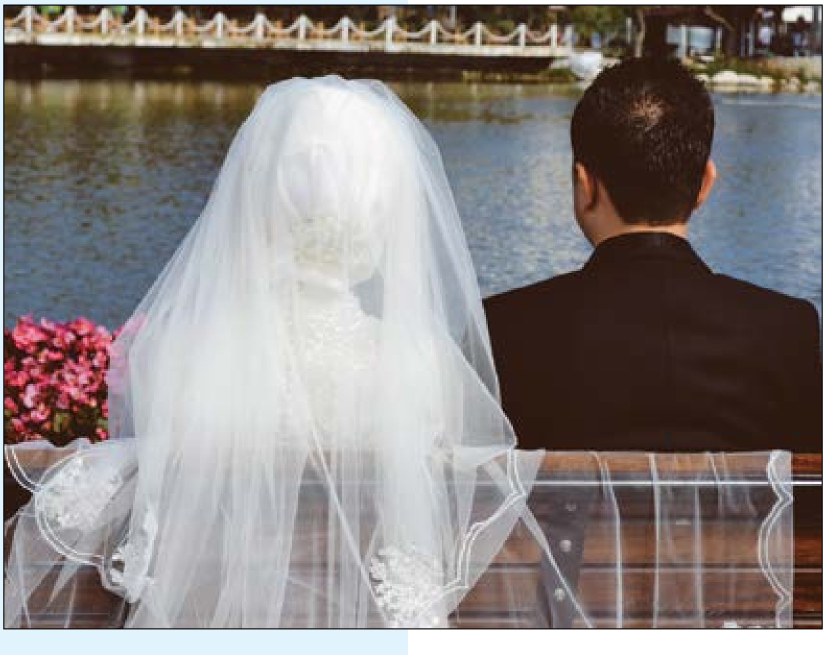

Yaşlılara Karşı Görevlerimiz

Hasan KÜÇÜK

Doğumla başlayan hayat serüveni çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık basamaklarından geçip ölümle nihayete erer. Hayatın akışı içerisinde her dönem yerini bir sonraki döneme bırakır. Bu dönemler içerisinde yaşlılık son demdir.

Yaşlılık hayatın kaçınılmaz bir gerçeği her canlıyı bekleyen bir süreç ve insanoğlunun iyisi ve kötüsüyle geride bıraktığı ömrünü sorgulama zamanıdır. Yaşlanmayı durdurmak mümkün değildir. O hâlde yaşlanmayı kabullenip, yaşlılık günlerine kendimizi hazırlamamız en uygun olanıdır.

Yaşlılık, yaratılışın tersine çevrilmesi yani ikinci bir çocukluk dönemidir. Çünkü yaşlanan insanın hem psikolojik hem de fizyolojik birtakım güç ve yetilerinde zayıflama meydana gelmektedir ve bir anlamda yaşlılar çocukluk dönemine geri dönmektedir. Artık bu dönemde insan güçlülük yerine acizlik, sağlık yerine hastalık gibi kaçınılmaz hâllerle baş başa kalır.

Bazı olumsuz yönlerine rağmen yaşlılık, insan tecrübesinin dorukta olduğu en olgun dönemdir. Güçsüzleşen bir bedene mukabil bilgi dağarcığı ve yaşanmışlıklarıyla olgunlaşmış bir zihne sahip olur insan. Yaşlılık ununu eleyip bir kenara çekilme zamanı değil, gücü nispetinde kişinin üretkenliğini devam ettirerek hayata bağlı kalması ve katkı sağlaması gereken bir dönemdir.

Hayatlarının en muhtaç dönemini yaşayan yaşlılarımızı aile ortamından koparmamalı mümkün olduğunca onları huzur evlerine mahkûm etmemeliyiz. Onların eş, dost, çocuk, torun ve akrabalarıyla iç içe yaşayarak hayat sevinci ve mutluluğunu zinde tutmalarını sağlamalıyız. Onların asıl ihtiyacının iyi yemek, iyi giyinmek değil kendilerine sevgi ve saygı gösterilmesi olduğu unutulmamalıdır.

Yaşlılarımızın ihtiyaçlarının karşılanıp, onlara ilgi, sevgi, saygı ve hürmet gösterilmesi gerektiğini yüce Rabbimiz Kerim Kitabında ve Sevgili Peygamberimiz hadis-i şeriflerinde en güzel şekilde ifade buyurmuşlardır.

"Rabbin, sadece kendisine ibadet etmenizi, anne babaya da iyi davranmanızı kesin olarak emreder. Eğer onlardan biri ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağma ulaşırsa, sakın onlara "öf" bile deme. Onları azarlama. Onlara tatlı ve güzel söz söyle. Onlara merhamet ederek üzerlerine kanat ger ve de ki: Ey Yüce Rabbim! Küçükken onlar beni nasıl koruyup yetiştirdilerse, Sen de onları esirge." (İsra,17/23, 24.)

"Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir." (Tirmizi, Birr, 25/15, IV, 322.)

"Herhangi bir genç, bir kimseye yaşlı olduğu için ikramda bulunursa, Allah o gence, yaşlılığında kendisine ikramda bulunacak birini nasip eder." (Tirmizi, Birr, 25/75, IV, 372.)

Yüzün sararması, saçın sakalın ağarması olgunlaşmış aklı müjdeler, yeni sürmüş yeşermiş yapraklarsa meyvenin hamlığına delalet eder. (Mevlana)

Beynimiz yeni tecrübeler keşfettiği sürece insan beyni genç kalır, (William Gladstone)

Yalnızlığa dayanırım da bir başınalığa asla,
Yaşlanmak hoş değil duvarlara baka baka,
Bir dost güz arayışıyla,
Saat tıkırtısıyla.
Korkmam, geçinip gideriz bir mutlulukla,
Ama, 'Günün aydın, akşamın iyi olsun'
diyen biri olmalı
Bir telefon sesi çalmalı ara sıra da olsa bulağımda
Yoksa zor değil, hiç zor değil demli çayı bardakta barıştırıp, bir başına yudumlamak doyasıya
Ama, ‹Çaya haç şeker alırsın?› diye soran bir ses olmalı ya ara sıra... (Can Yücel)

Son durağı yaşlılık olan bir yoldur dünya hayatı. Bu hayatın son evresi olan yaşlılık ise dünyanın bir imtihan yeri oluşunu gösteren önemli bir işarettir. Allah'ın ömür verdiği herkes için kaçınılmaz bir durumdur yaşlılık. Öyleyse gençler birgün mutlaka yaşlanacaklarının farkında olmalı ve Hz. Peygamber'in dediği yaşlılık gelmeden önce gençliğin kıymetini bilmelidirler. Bu anlayışla hayatlarını sürdürme gayreti içerisinde olmalıdırlar.

Toplumun görmüş geçirmiş, tecrübeli kişileri olan yaşlılar da bu dönemi gençlere tecrübelerini aktaracakları bir zaman dilimi olarak görmeli ve çabalarını bu yöne teksif etmelidirler.

Dr. Mehmet SİLAİ

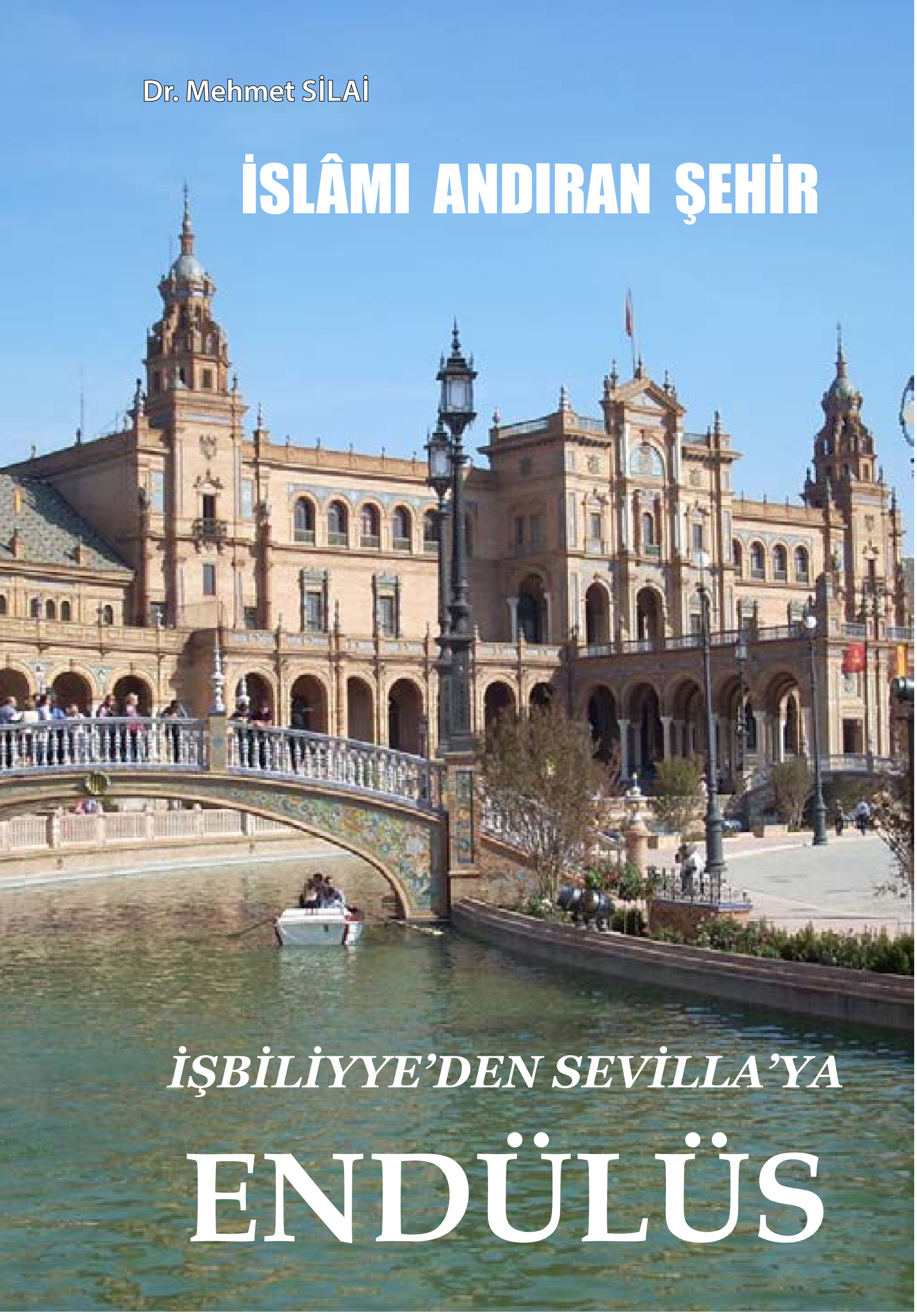

İSLÂMI ANDIRAN ŞEHİR

İŞBİLİYYE'DEN SEVİLLA'YA

ENDÜLÜS

Caddeleri parselleyen köşebaşı mızıkacıları, aynı yolun sonunda yolları ayrı düşen Müslümanlar Hristiyanlar ve Yahudiler. Hepsi Sevilla'nin o dar ama tarih kokan sokaklarında size, inanç farklılıklarımıza rağmen "insanlık çatısı gibi büyük bir çatının fertleriyiz" diyorlar.

Endülüs, yani İspanya... İslam tarihinin arka odası... Belki de Müslümanların bir vakit sonra yine geliriz umuduyla emanet bıraktıkları ama bir daha dönemedikleri yadigâr ülke.

Son 1000 yıldır üzerine Avrupa medeniyetinin inşa edildiği Endülüs, bugün farklı bir yönetim anlayışı ile karşımıza çıkıyor: Kuzeyde Bilbao, doğuda Barselona ve güneyde Sevilla, eski adıyla İşbiliyye...

Biz Sevilla'dayız. Geniş topraklarıyla Sevilla, Endülüs özerk bölgesinin başkenti, sekiz şehirden oluşan İspanya-nın en büyük şehri... Konya'da Selçuklu sultanlarına "1204-1230" arası tam yirmi beş yıl danışmanlık yapan Şeyhu'l-Ekber Muhyiddin ibn el-Arabî eğitiminin büyük bir kısmını Sevilla şehrindeki medreselerde/üniversitelerde tamamladığını bilmek bize güven ve tanışıklık hissi veriyor.

Şehri gezerken burada zihin tarihimizin olduğunu bilmek, bizi mutlu ediyor. Yol boyunca portakal ağaçlarının sıralandığı, kumruların, güvercinlerin uçuştuğu parklarda mola veriyoruz. Caddelerine âdeta efsun dökülmüş gibi. Siz yürüdükçe caddeler sizi içine, derine çekiyor. Taş döşeli daracık sokaklar, birbiri ardına yaslanmış evler, Endülüs kültüründen kalma kapı kolları, bahçe duvarları, sonra Grostik mimariler, hepsi bir sokak boyunca size eşlik ediyorlar. Öyle ki, iki katlı konakların daracık balkonlarından sarkan sardunya çiçekleri, cennet temaşanızı biraz daha kuvvetlendiriyor. Daha bitmedi, geniş meydanlar, parklar, kuleler-katedraller ve merkezden uzaktaki mescitler... Taş-tuğla-ahşap karışımı ve dış cepheleri alçı süslemeleriyle bezeli evler hâlâ yaşamakta olan Endülüs İslam sanatının canlı şahitleri olarak karşımıza çıkıyor. Günün sonunda yolculuğumuz Müslüman ve Yahudi mahallelerinde sonlanıyor. Tüm bunlar uzun bir tarihi olan İspanya'nın aslında dinleri nasıl da özümsediğinin bir göstergesi olarak bize ayaküstü ders veriyor.

Etnik kökeni farklı o kadar insanla yüz yüze bakışmanız oluyor ki, kendinizi insan tahlili yapmaktan alıkoyamıyorsunuz. Kalabalık meydanlarda ellerinde uzattıkları bir dal biberiye ile fal bakmak için yüzümüze gülerek bakan yerli çingene kadınlar yani cipsiler. Mahzun ama bir o kadar mağrur güneyliler, kendilerinden emin adımlarla yürüyen Meksikalı turistler. Caddeleri

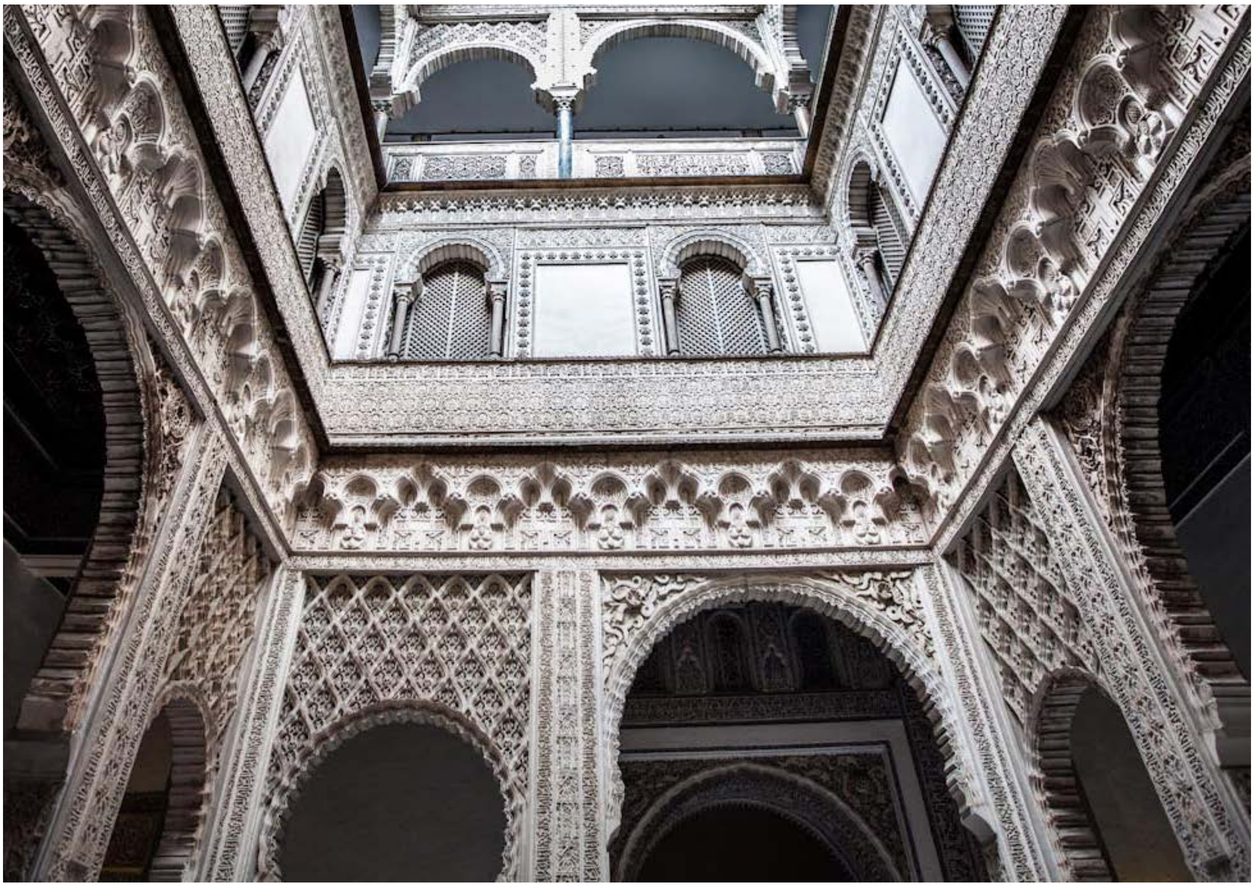

parselleyen köşebaşı mızıkacıları; aynı yolun sonunda yollan ayrı düşen Müslümanlar, Hristiyanlar ve Yahudiler. Hepsi Sevilla'nin o dar ama tarih kokan sokaklarında size, inanç farklılıklarımıza rağmen "İnsanlık çatısı gibi büyük bir çatının fertleriyiz." diyorlar.

Sevilla veya Seviya, içinde ulaşımın sürdüğü el-Nehru'l-Vadil Kebir, İspanyol aksanıyla Guadalkuvir adlı nehrin iki yakasında kurulu büyük bir şehir. Diğer bir tespitle toplam 600 km. uzunluğundaki "Akan Büyük Su" -Guadalkuvir bugün sadece 80 km'lik atlas okyanusuna döküldüğü son kısmı taşıma ve ulaşımda kullanılıyor

Genellikle kısa nehir turu veya üstü açık otobüslerle şehir turuna bu noktadan başlanıyor. Altın Kule ve Triana Köprüsü tamamen bir Endülüs mimarisi. Bu mimari yapılar yaklaşık bin yıl önce İslam mimarisinin nerede olduğunu görmek açısından önemli bir tarih vesikasıdır.

Şu an Sevilla kalesinin çan katedrali olarak kullanılan eski Ulu Caminin görkemli minaresinden şehrin her tarafını seyretmek mümkün.

Bu kule Müslüman hâkimiyetinde iken yaşlı müezzinler ezan okumak için bazen katırla buraya çıkarlarmış. Hatta kulenin büyüklüğünden dolayı belirli yerlerinde dinlendikleri söylenir.

Şehrin dikkat çeken diğer bir yapısı şüphesiz ki, bugün devlet konukevi olarak kullanılan El Kasr Sarayı. İspanyol şivesiyle Alkazar, işgalden yani Katoliklerin eline geçmesinden sonra Müslüman mimarlara yaptırılan bir saraydır.

İspanyolların iftihar ettikleri meşhur yazar Cervantes'in, Don Kişot romanını şu karşımızdaki dar pencereli kraliyet hapishanesinde yazmış olduğunu bilmek, âdeta sizi romanın içine çekiyor.

Endülüs'ten kalan bir mimari özellik var ki, Endülüs konaklarının avlusundaki poligonal-çok köşeli veya dörtgen havuzlar. Bukle-Burki denilen su dolu havuzların yüzeyine yeni koparılmış çiçekler döşenmiş. İnsan bu manzarayı görünce tüm günün sonundaki yorgunluğunu atabiliyor.

Bu çiçekli havuzlar günümüze ulaşan birer Endülüs hatırası. Hatıralar özellikle biz Müslüman toplumlarında vefayı, hakşinaslığı temsil ederler. Bu nedenle Müslüman toplumun geçmişine sahip çıktığımızda aslında yitirdiklerimizi ya da unutmuş olduklarımızı hatırlarız.

Endülüs'ün ışıkları sönmek üzere, güneş yelesini üstüne atıyor. Denizde duru bir kıpırdama. Şehir topluyor tüm tarihi içine kapanıyor. Bizler de, valizlerimizi topluyoruz, toplanıyoruz.

ÇOCUĞU
FENA TERBİYE ETMEK

Mehmet COŞAR

Çocuğu fena terbiye etmek ne demek?" yani ahlâki kurallara uymayan davranışlar sergileyen bir insan tipi meydana getirmek... değil mi?

Hiçbir aile, yani anne-baba çocuklarının fena olmasını, yani kötü yetişmesini istemez. Buna rağmen nice ailelerin çocukları iyi yetişmez, yani fena eğitilerek topluma karışır..

Meşhur hikâyedir: Bir gün çocuk bir yumurta bulup (veya çalıp) evine getirdiğinde onu annesi pişirip önüne koymuş. Bunu afiyetle yiyen çocuk bir başka gün tavuk çalıp getirmiş. Annesi nereden aldığını sormadan yine pişirip sofraya koymuş. Çocuk bakmış ki, ne getirirse anne bir şey demiyor, ünlü bir hırsız olup çıkmış. Hırsızlığı o derece ilerletmiş ki, neticede onu idama götürecek suç işlediği için asılmasına karar verilmiş. Her idamlık suçluya sorulduğu gibi son arzusunun ne olduğu sorulunca annesinin dilini öpmek olduğunu söylemiş. Annesi gelip dilini çıkardığında öyle bir ısırmış ki, dilini kopararak şöyle demiş: "O ilk getirdiğim yumurtaya tepki gösterseydin şimdi ben idam sehpasında olmayacak ve sen de evlat acısı tatmayacak ve dilinden de mahrum kalmayacaktın."

Ne demişler: Bin kilometrelik yol, ilk kilometre ile başlar. Çocuklarının her hareket ve davranışlarına seyirci kalanlar iyi davranışların mükâfatını gördükleri gibi, kötülerin de cezalarına katlanmak zorundadırlar.

Çocuk, çevresinde gördüğü her şeyi taklit ederek büyür. Yani çevresine göre şekillenir.

Bir dergide okumuştum: "Bir deneysel psikoloji öğrencisi uzun ve sabırlı bir çalışma neticesinde üç küçük yengece doğru yürümesini öğretti. Hayret verici bir olay ki, bu küçük yengeçler onunla kaldığı sürece doğru yürümüşlerdi. Fakat daha büyük yengeçlerin arasına katıldıkları zaman ise büyükleri taklit ederek onlar da yan yan yürümeye başlamlar." Aynı dergi, bu deneyden bir sonuca vararak diyor ki: "Başkaları üzerindeki etkimizi acaba hiç düşündüğümüz oluyor mu? Allah'ın harika yarattığı çocuğu takdir ederiz, fakat bu yaratığın güzelliğini davranışlarımızla ne kadar kolayca bozabileceğimizi hiç düşünmeyiz? Ağzımızdan çıkan sözler, gelişigüzel ulu orta sergilediğimiz davranışlar ya onun inancını kuvvetlendirir veya zayıf karakterli bir insan olmasını sağlar."

Son zamanlarda çocuk terbiyesiyle ilgili gördüğüm bir broşür sanki bu kitabın özünü, özetini teşkil eder mahiyettedir. Amerika'da Polis müdürlüğü tarafından hazırlanıp ailelere ve okullara dağıtılan broşürde "Geleceğin suçlusu nasıl yetiştirilir?" başlığı altında bakınız neler yazıyor:

Daha küçükken çocuğa istediği her şeyi vermeye başlayın. Bu biçimde o, herkesin onun geçimini sağlamak zorunda olduğuna inanacaktır.

Kötü sözler söylediği zaman gülün, böylece o kendisinin akıllı olduğuna inanacaktır.

Ona düşünmeyi ve beynini kullanmayı hiç öğretmeyin. Yirmi yaşına gelince de kendi kararlarını kendisi versin diye bekleyin.

Onun gözünün önünde sık sık kavga edin ki, böylelikle aile bir gün parçalanırsa fazla üzülmesin.

Ona istediği kadar harçlık verin ki, asla kendi parasını kazanmanın ne olduğunu öğrenmesin.

Yiyecek, giyecek ve konforla ilgili tüm isteklerini yerine getirin ki, isteklerine ulaşmak için çalışmak gerektiğini öğrenmesin.

Komşulara, öğretmenlere, polislere., karşı onun tarafını tutun ki, onlara karşı peşin hükümlü olsun.

Tüm bunları ve benzerlerini yaparak yetiştirdiğiniz çocuğunuz bir gün suç işlerse, kendisinden özür dileyin..

Ama onu felâket dolu bir yaşama hazırladığınız için kendinize teşekkür etmekten geri kalmayın.

Bu hayret uyandıran kişiyi ilk defa küçük kasabamızın otogarına yakın evinde gördüğümü hatırlıyorum. Dolay köylerden Müslümanlar kendisini oldukça iyi tanıyorlardı. Zira kimler kasabada gecikir, köylerine giden otobüsü kaçırırlarsa İbrahim ağabeyin evinde barınırlardı. Onun kapısı her zaman herkeslere açıktı. Cuma günleri ve özellikle Ramazan aylarında evi cami olarak kullanılırdı. Bu haliyle İbrahim ağabey o yıllarda her gün hayatını ve hürriyetini tehlikeye atıyordu. Eğer bu durum resmi makamların kulağına ermiş olsaydı en azından bir iki yıl hapis cezasına çarptırılır, ondan sonra da birkaç yıl sürgüne gönderilirdi. Fakat anlaşılan insanlar onu koruyordu.

Kendisiyle ilk görüşmemizden ve tanışmamızdan sonra daha sık görüşmeye ve buluşmaya başladık. Bazen köyün merkezinde, bazen rasgele yol üzerinde karşılaşıyor, bazen de dedemin yanına gelerek çeşitli kitaplar getiriyordu. Zamanla anladım ki, İbrahim ağabey ayda ille 3-4 defa köyümüzü ziyaret ediyormuş. Hem sadece bizim köyümüzü değil dolaydaki başka köyleri de geziyor, oralara değerli dini eserler götürüyormuş. Bu ziyaretleri sırasında el altından ve gizlice sattığı bu kitapları okumaya muhtaç kişiler âdeta kapışıyormuş. Bu kitapların bazılarını şahsen kendi eliyle kopya ediyor, bazen de kendisinden daha bilgili kişilerden birkaç satır bir şeyler yazmalarını rica ediyor, sonra bu yazılanları makine ile çoğaltarak gezdiği köylerde meraklı müslümanlara ulaştırıyormuş.

O yıllarda İslâmi eserler bulmak oldukça zor olduğu için veya bulunmadığından İbrahim ağabeyin el yazmaları gayet makbul olarak bulunamayan eserlerin yerini tutuyormuş. Henüz çocukluk yıllarımda Kur'ân-ı Kerim öğrenmeye ben bu kopyalardan başladığım için kendimi son derece bahtiyar hissediyorum.

BUGÜN BÖYLE İNSANLARA NE KADAR İHTİYACIMIZ YAR!

Bugün dahi o değerli kopyaların bazılarını halâ koruyorum.

Sık sık kendi kendime sorduğum oluyor: İbrahim ağabeyi bu tehlikeli ve zahmetli işe ne itiyordu? Kendisi ne müftü, ne bir vaiz,

ne de bir imam veya bilgin kişi değildi. Alelâde, bildik Müslüman bir kişiydi. Ne okuduğunu, nerelerde öğrenim gördüğünü bilmiyordum. Fakat belliydi ki, onu okumaya, bilmeye iten bir duygu vardı ve o, herkeslerin bu duyguyla yaşamalarını istiyordu.

Ancak eminim ki, halâ hayatta ise, Müslüman yöneticilerin arasında kendisine tanıyıp bilenler olduğunu zannetmiyorum. Bazılarını onun bu elyazmalarıyla dinimizi öğrenmeye başlamış olmalarına rağmen bugün acaba kendisine bakış görüş ederler miydi?

Bu alelâde, iddiasız insanı bu görevi üstlenmeye iten şey neydi? Bugün, Allaha şükür, elimizde oldukça önemli sayıda değerli İslâmi eserler bulunuyor. Ne yazık ki, onları edinip okumak isteyenlerin sayısı ne kadar da az! Kaldı ki, köy köy gezerek Müslüman insanımıza böyle değerli eserler ulaştıracak kim var? Görülen o ki, bugün bastırıp yayınladığımız değerli kitapların birçokları bölge müftülüklerinde ve cami odalarında küfleniyor. Acaba bu durumu görseydi İbrahim ağabeyimiz ne derdi?

Dün onun elyazmalarını susamışça okuyan kişiler bugün baskıdan yeni çıkmış kitapları alıp okuma zahmetine katlanmak istemiyorlar. Yusuf aleyhisselâm dediği: „(Bununla beraber kendi) nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder; Rabbim acıyıp korumuş başka. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir."Ve kendi kendime soruyorum: Bize ne oluyor? Amacımız ne ve genelde her hangi bir amacımız var mı? Mademki dinimize karşı bu kadar ihmalkâr davranıyoruz, çocuklarımızın geleceği ne olacak? Hukuk, öğrencinin dersini iyi öğrenmesi için gayret göstermemişse öğretmenin öğrencisi sınavı kazanamadığı için ona gücenmeye hakkı yoktur, diyor. Zira öğrencisinin: "Bana ne öğrettin ki, benden ne bilmemi istiyorsun?" demeye hakkı var.

Bir gün dedemin yanındayken İbrahim ağabey mahallede ihsanlara dağıtsın diye bir tomar kopya getirdi. Şimdi kendi kendime bu kadar malzemeyi kopya edebilmek için parayı nereden buluyordu?" diye soruyorum. Kim ona köy köy, mahalle mahalle gez, dağıt diye ödüyordu? Bu iş için kendinde nasıl kuvvet, para ve vakit buluyordu? Bizler gibi insanların böyle sorular sorması normal, çünkü bugün artık karşılıksız hiç bir iş yapmaz olduk. Oysa o, bunu neye yaptığını bir gün gelip bu dünyada, yahutta ahirette karşılığına göreceğini biliyormuş.

Bu aziz kişinin beni hatırladığını zannetmiyorum. Fakat ben yaşadıkça kendisini unutmayacağım, daima hatırlayacağım. Çünkü bende öyle derin izler bırakmış ki, bir gün büyüyüp yetiştiğim zaman aynı işi yapmaya ahdetmiştim. O nedenle her zaman kendisini hatırladıkça: «İbrahim ağabey örnek Müslümanmış! Bugün böylelerine ne kadar çok ihtiyacımız var!» diyorum.

Cemal HATİP

BULGARİSTANDAKİ MÜSLÜMAN AHALİ

Prof. Cengiz HAKOV

1873-1878 Rus-Türk Savaşından ve Büyük Devletlerin 1878 yılı Berlin Kongresinden sonra Osmanlı imparatorluğunun Balkan eyaletlerinin bir kısmı üzerinde Bulgaristan Prensliği yaratılıyor. Bu Prensliğin hudutları içinde kalan Türk-Müslüman nüfus yaklaşık olarak Bulgar Hıristiyan nüfusu kadardır. Türk ahalisi Bulgar ahalisinden dili, dini, ahlâkı, âdet ve ananeleri bakımından farklanmaktadır. Müslüman ahalisinin daha büyük bir kısmını Türkler teşkil etmekte olup Pomaklar, Tatarlar, Arnavutlar ve Çingeneler gibi daha az sayıda etnik gruplar da onlar sırasına girmektedirler. Çeşitli Müslüman etnik gruplar arasındaki oranı 1910 yılındaki istatistik veriler göstermektedir. Bu yıllarda Bulgaristan'da Müslümanlar toplam ahalinin yüzde 13'ünü teşkil ediyor. Bunların yüzde 11''ini Türkler; geriye kalan yüzde 2'sini de öteki Müslüman grupları oluşturuyor. Burada Türk ve Müslüman sözleri geçerken Bulgaristan'daki bütün Müslümanlar göz önünde bulundurulmaktadır.

Bulgaristan'daki Müslümanların sayısı, yüksek doğal artışa, Bulgar Devletinin toprak edinimleri ve kayıplarına ve son yerde olmamak şartıyla Bulgar hükümetlerinin siyasetlerine bağlı olarak değişmiştir. İdeolojik mahiyetlerine ve siyasi yönetimlerine bakmaksızın hemen hemen bütün Bulgar hükümetleri Türk ahalisine karşı uyguladıkları siyasetlerinde iki yol izlemişlerdir: Birincisi, onların mümkün olduğu kadar daha çoğunu Türkiye'ye göçürmek ve ikincisi de Bulgaristan'da kalanlarını asimile etmek, eritmektir.

1880'de Bulgaristan Prensliği yapılan ilk nüfus sayımında Bulgarların sayısı 1 920 000 olup toplam nüfusun yüzde 71'ini; Türklerin sayısı da 750 000 kişi olup toplam ülke nüfusunun yüzde 28'ini bulmaktadır. Rus-Türk Savaşı sırasında göç edenlerin 1 000 000 Türk-Müslüman nüfus oldukları göz önünde bulundurulursa Bulgaristan Prensliği'nde Bulgar ve Türk ahalisinin sayıca yaklaşık olarak eşit oldukları anlaşılmış olmaktadır.

Bulgaristan'daki Türk-Müslüman ahalisinin Türkiye'ye göç etmeleri onların âdeta tarihsel kaderi olmuştur. Rus-Türk Savaşından sonra en çok sayıda Türk 1912-1913 yıllarında Balkan Savaşları sırasında göç ediyor. Bulgaristan ile komşu ülkeler arasında imzalanan andlaşmalar sonucu Bulgaristan'lı Türkler Türkiye'ye; Doğu ve Batı Trakya ile Makedonya ve Dobrucalı Bulgarlar da Bulgaristana göçmeye devam ediyorlar. Bu da Bulgaristan'da Bulgar ahalisinin artmasına ve Türk ahalisinin azalmasına sebep oluyor. 1880 yılında sayıları yaklaşık 2 000 000 olan Bulgarlar 1956 yılına gelince 7 000 000'a ulaşıyorlar. Aynı zamanda Türkler 750 000'den 656 028'e düşüyorlar. Buna rağmen Türkler Bulgaristan'da en kalaba azınlık olarak kalmaya devam ediyorlar.

1913 yılında İstanbul'da imzalanan Bulgar-Türk Andlaşmasına göre Bulgaristan'daki Müslüman-Türk ahalisine geniş haklar tanınmıştır. Bu haklar arasında görüş, dini inanç ve ibadetler özgürlüğü; Türk yasalarına göre mal ve mülk hakkı; Sultanın, aile üyelerinin ve Türk devletinin özel mülklerinin korunması, her iki ülke tebalarının huduttan serbestçe geçişleri, ticari ve iktisadi mahiyetli her çeşit çalışmalar yürütmeleri serbestliği vardır. Yine bu arada Sofya'da ülke içindeki bölge müftülüklerinin faaliyetini kontrol edecek Başmüftülük kurumu açılmıştır.

Bulgaristan Türklerine tanınan bu geniş haklar pratikte bütün olarak uygulanmış değildir.

Bu nedenle Bulgar-Türk ilişkilerinde Bulgaristan Türklerinin hakları sorunu 18 Ekim 1925'te Ankarada imzalanan Bulgar-Türk Dostluk Andlaşmasına kadar sonuna dek çözüme kavuşturulmamış sorunlardan biri olarak kalmaya devam etmiştir. Bu andlaşmada iki ülke arasında sarsılmaz, samimi ve sonuna dek bir dostluktan bahsedilmektedir. Bu arada andlaşmaya ilişkin Konvansiyonun ve Protokolün onun ayrılmaz bir parçası olduğunun altı çizilmektedir. Protokol, Bulgaristan'da ve Türkiye'de azınlıkların haklarına ait olup, onlar karşılıklı bir temel üzerinde azınlıklara ilişkin uluslar arası sözleşmeler ve identik kılavuzlar uyarınca muamele görecekler-dir. Bu, Bulgaristan'daki Türkler için 1919 yılında imza edilen Nöyl andlaşmasında; Türkiye'deki Bulgarlar için de 1923 yılında imzalanan Lozan andlaşması demek olacaktır. Ek Protokolün "B" harfine göre Bulgaristan'a göçmüş olan Doğu Trakyalı Bulgarların taşınmaz malları, İstanbul'daki Bulgarlara ait mülkler hariç, Balkan Savaşlarından sonra Bulgaristan'a geçmiş topraklardan Türkiye'li (Kırcali, Momçilgrat, Ardino, Zlatograt yöreleri) Müslümanlarının taşınmaz malları bulundukları devletin malı kalıyordu. Bu Protokolle 1913 yılı İstanbul Andlaşmasının geçerliliğine son veriliyordu.

Her iki Dünya savaşı arasındaki yıllarda Bulgaristan azınlık haklarını korumaya dair 1919 yılı Nöyl Barış Sözleşmesi istemlerini büyük bir dereceye kadar yerine getiriyor, zira o da komşu Balkan devletlerinde kalan Bulgar azınlıklarının haklarının yerine getirilmesinden ilgilenmektedir. Bu sırada devletin desteğiyle yeni Türk okulları kuruluyor. Bunlar arasında 1922 yılında Şumen'de açılan Balkanlarda bir başka benzeri olmayan, lise ve yüksek kısmı bulunan NÜVVAP Müslüman ruhani okulu açılmıştır.

Rodoplar'daki Pomaklara gelince onların Hıristiyanlaştırılması için baskılar artıyor. Sofya'daki Türkiye büyükelçisi A. Fethi Okyar ve askeri ataşesi Mustafa Kemal Pomaklara karşı uygulanan baskı eylemlerini Bulgar başbakanı V. Radoslavov önünde protesto ediyorlar. Bu arada eğer Pomaklara karşı bu baskı eylemleri durdurulmazsa İstanbul'da Bulgarlara karşı benzeri eylemler uygulanabileceğini hatılatıyorlar. V. Radoslavov hükümeti Pomaklara karşı uygulanan baskı eylemlerinin önünün alınması için gereken önlemleri alıyor. Buna karşılık olarak da yapılan parlamento seçimlerinde Pomaklar V. Radoslavovun Liberal Partisine oy veriyorlar ve o, tekrar başbakan oluyor. Bu nedenle siyasi karşıtları kendisine "Türk başbakan"ı diyorlar.

İkinci Dünya Savaşından sonra Bulgaristan Sovyetler Birliği'nin etki alanına giriyor ve benzeri bir dış politika izliyor. Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye karşı yönelttiği toprak iddiaları ve Boğazlar'da askeri üst istemesi Sovyet-Türk münasebetlerini son derece gerginleştiriyor ki, bu da Bulgar-Türk ilişkilerini olumsuz yönde etkiliyor. Bulgaristan'daki Türklere Türkiye'nin potansiyel ajanları olarak bakmaya başlanıyor. O yüzden Bulgar hükümeti onların Türkiye'ye göç ettirilmesini hızlandırmaya kararlaştırıyor. 1950 yılı Ağustosunda verdiği özel bir nota ile Türk hükümetinden üç ay içinde 250 000 Bulgaristan'lı Türkünü almasını istiyor. Türkiye tarafı bu kadar kısa bir vadede bu kadar çok göçmen almayı reddediyor, fakat 1925 yılı Ankara Dostluk Andlaşmasında uyarınca gönüllü olarak göç etmek isteyenleri alacağını beyan ediyor. Bunun sonucu olarak 1950-1951 yıllarında Bulgaristandan Türkiyeye 154 393 Bulgaristan Türkü göç ediyor.

Bu göç kampanyası bittikten sonra Bulgaristan ve Türkiye karşılıklı olarak bir birlerini bu nedenle suçluyorlar. Oysa gerçek sebep Sovyetler Birliği'nin siyasetinde gizlidir. Sovyetler, Bulgaristan'ın Türkleri göç ettirmesini durdurmayı ve onların arasından gelecekte Türkiye'de devrimi gerçekleştirecek kadrolar hazırlamasını istiyor. Bu durum 1953 yılında Stalin'in ölümüne kadar devam ediyor. Bundan sonra Sovyetler Birliği Türkiye'ye karşı konfrontasyon politikasından vazgeçiyor. Bu şekilde Bulgaristan Türkleri arasından gelecekte Türkiye'de gerçekleşecek devrim için kadro hazırlama isteği de ortadan kalkmış oluyor.

Sovyetler Birliği'nin siyase-

tindeki değişikliklten yararlanan Bulgaristan'ın yeni parti ve devlet yönetimi, başta Todor Jivkov olmak üzere, Bulgaristan Türklerine karşı uygulanan iki yaklaşımı hızlandırıyor: Onlardan mümkün olduğu kadar daha çoğunu Türkiye'ye göç ettirmek ve Bulgaristan'da kalanları da asimile etmek. 1968 yılında Türkiye ile imzalanan yeni göç anlaşmasıyla 10 yıl içinde 130 000 Bulgaristan'lı Türk göç ediyor. Bulgaristan'da kalanlara karşı uygulanan asimilasyon politikası "soyadönüş süreci" olarak adlandırılıyor. Bu sürecin mahiyeti bütün Bulgaristan Türklerini ve daha az sayıdaki Müslüman etnik grupları zoraki administratif yollarla adlarını Bulgar adlarıyla değiştirmekten ibarettir. Asimilasyon politikası 1972 yılında uygulanmaya başlayarak 1984 yılı sonu ve 1985 başlarında yığınsal olarak 850 000 Türkün adlarının Bulgar adlarıyla değiştirilmesiyle bitiyor.

Fakat Bulgaristan Türklerinin çeşitli şekiller altında başlattıkları direniş hareketi eninde sonunda "soya dönüş sürecinin" bozguna uğramasıyla son buldu. Bu direniş, pratikte yasaklara ve ağır cezalara rağmen, insanların yeni isimlerini kullanmamakla başlamış oldu. Direniş hareketi daha sonraları Türk-Müslüman ahalinin çoğunluk teşkil ettiği bölgelerde kalabalık protesto gösterileriyle devam etti. Bulgar idarecileri silâhlı polis ve ordu birlikleri kullanarak gösterileri dağıtırken ölenler ve yaralananlar oldu.

Bulgaristan'lı Türklerin direnişine bakmayarak Bulgar idarecileri "soya dönüş süreci" siyasetinden vazgeçmediler. 24 Ekim 1985 tarihinde Todor Jivkov Mihayil Gorbaçov ile karşılaşmasında kendisine Bulgaristan'ın ne Sovyetler Birliği ve Yugoslavya gibi çokuluslu ve ne de Çekoslovakya gibi iki uluslu bir devlet olmayacağını söylüyor. «Biz, Bulgaristan Türkleri arasından tek tek bazı kişilerin direnişini göz önünde bulunduruyoruz. Şimdi böylelerine karşı mahkeme kurulacak ve hepsini ölüme mahkûm edeceğiz ve bunu asla duyurmadan yapacağız. Bulgaristan'lı Türklerine karşı izlenen siyaseti haklı göstermek için T. Jivkov, mümkün olduğu kadar daha çok sayıda Bulgaristan Türkünü Türkiye'ye göç etmezse, er geç Bulgaristan ikinci bir Kıbrısa dönüşecektir" diyor.

"Soya dönüş siyasetinin" bozguna uğramış olması sonucu Bulgar idarecileri Bulgaristan Türklerine karşı iki yaklaşımı birleştirmeyi, yani onları kitlevi olarak Türkiye'ye göç ettirmeyi kararlaştırıyorlar. 29 Mayıs 1989 günü T. Jivkov televizyona konuşarak Türkiye'li idarecilerin hudutları açmalarını ve isteyenlerin Türkiye'de yaşamaya gitmeleri çağrısında bulunuyor.[19] Bu şekilde Bulgaristan'lı Türklerin kitlevi, administratif ve zoraki biçimde kovulmalarına başlanıyor. Bunu da "büyük seyahat" olarak adlandırıyorlar. Bulgaristan'lı Müslümanlar özel veya toplumsal araçlarla, kilometrelerce uzun konvoylar halinde Türkiye hududuna yöneliyorlar. Çağdaş siyasi sözlüklerde buna etnik temizleme deniliyor.

"Büyük seyahatin" başlamasından üç ay sonra 300 000 Bulgaristanlı Müslüman Türkiyeye göç etmiş bulunuyor. Bunların yaklaşık 50 000 kadarı, bekledikleri kadar çabuk uyum sağlayamadıkları için, Bulgaristan'a dönüyor. Fakat Bulgaristan'a döndükten sonra öncekinden daha düşmanca bir ortama düşüyorlar. Onlar için biricik gerçek perspektif tekrar Türkiye'ye göç etmeleri oluyor. Böylece 1989-1991 yıllarındaki göç kampanyası sırasında Türkiye'ye göç eden Bulgaristan'lı Müslümanların sayısı 345 000'i buluyor.

Buraya kadar söylenenleri genelleştirirken Bulgaristan'daki Türk-Müslüman ahalinin Balkanlar'da Osmanlı döneminden kalma tarihsel bir gerçek olduğunu belirtmek gerekiyor. Ve bu tarihsel gerçek hiç bir çeşit silinip geçilemez. Bugüne kadar böyle bir amaca ulaşmak için uygulanan politikalar bozguna uğramıştır. Şimdi Bulgaristan'ın Avrupa Birliğine üye olduğu bir zamanda ki, er geç Türkiye de buraya üye olacaktır, pratikte zoraki bir göç veya asimilasyon politikasının uygulanması mümkün olmayacaktır. Gelecekte de Bulgaristan'daki Türk-Müslüman ahalisi en büyük azınlık olarak kalacaktır.

ÇARESİZ DEĞİLSİNİZ ÇARE SİZ'SİNİZ!

Evet, çaresiz değiliz, çare biziz!

Biz alemlere rahmet olarak gönderilen bir Peygamberin ümmetiyiz.. Yeryüzünden hesaba çekileceğiz. Haksızlık kimden gelirse gelsin, kime yönelik olursa olsun, mazlumdan yana, zalime karşı duracağız.. Zalim babamız da olsa, mazlum düşmanımız da olsa..

Allah bizim ellerimizle mazlumlara yardım etmek ve zalimleri cezalandırmak ister.. Bütün insanların malları, canları, namusları, akılları, inançları, nesillerini sürdürmeleri mukaddes bir teminata sahiptir ve korunmuştur.

Farklılıklarımıza rağmen barış içinde bir arada yaşayabiliriz.. Herkesin dini kendine olacaktır.. İttifak ettiğimiz zaman birlikte hareket edecek, ihtilaf ettiğimizde birbirimizi mazur göreceğiz. Ancak kimse kimseye İlahlık ve Rablik taslamayacaktır.. İşi ehline vereceğiz, aramızda işlerimiz istişare ve şûra ile olacak..

İnsanları doğdukları ana baba, zaman, toprak ya da cinsiyetleri, derilerinin renklerinden dolayı aşağı ve üstün görmeyeceğiz..

İnanan insanlar kardeştir, ittihat ve vahdet üzere olacaklar. Bilgi, ahlak, erdem ve hikmet sahibi insanlarla ve mazlumlarla müttefik olacağız ve değer üreten herkesle, nimet ve külfet dengesine dayalı olarak itilaflar kuracağız.. Bu konuda rehberimiz Medine Sözleşmesi ve Hilful Fudul olacaktır..

Sonuçta, adaletten, barıştan, özgürlükten yana, katılımcı, çoğulcu, şeffaf, hakka ve hukuka sadık yeni bir dünya düzeni istiyoruz.. İnsanın insanın kurdu olduğu değil, sadakati ile hak ve hukukunun teminatı olan bir İslam insanının, yaşayan bir Kur'an olan Resulullah'ın örnekliğinde veresetül enbiya karakterinin yeniden ihya ve inşaası gerekiyor..

Yaşadığı zamana ve mekana şahidlik edecek ve sorumluluk yüklenecek bu Müslüman karakteri, karşılığını yalnız Allah'tan bekleyerek, ilayı kelimetullah için malı, canı ve sevdikleri ile seferber olacaktır..

İslam, "barış" kökünden gelen bir kelimedir.. Ve Allah'ın bir diğer adı da, Selam/Barıştır.. Müslüman, Hakk'ın ve halkın yeryüzünde gören gözü, işiten kulağı, tutan eli, haykıran sesi olacaktır.. "Bismillah" derken Müslüman, sadece "Allah'ın adı"nı anmaz, O'nun adına tasarrufta bulunduğunun farkında olduğunu düşünür, bilir ve ona göre hareket eder. O'nun rızasını gerçekleştirmek için her zaman sorumluluklarının farkında olduğunu ikrar eder. Esasen namaz bunun misak ve miracıdır.. Bu zikrin kendisidir. Dua da, bu konudaki sorumluluklarının farkındalığı yanında, Allah'tan yardım dileme ve O'nun sonsuz güç ve kudretinin farkında olarak hareket etmek için bu manevi sorumluluğun yanında, manevi donanımın arkasında durduğunun şuuruna varmaktır.. Müslümanlar her namazda "Allahu Ekber" derken, sadece Allah'ı yüceltmezler, kendilerinin o yüceler yücesinin rızasını gerçekleştirmek adına, O'nun huzurunda bulunduklarını bilirler.. O, kadiri mutlaktır / Mutlak iktidar sahibidir. İşitir, görür, duyar, bilir ve hüküm sahibidir.. O, din gününün sahibidir.. Yalnız Ondan yardım diler, yalnız O'na sığınır, O'na ibadet ederiz. "İyya kenağbüdü, iyya kenestaiyn" derken bunu deriz. "Hasbunallahu ve niğmel vekil…" derken de bunu söyleriz. Bunu günde 40 kez tekrarlarız..

Biz O'na doğru giderken O, bize koşarak gelecektir. Bildiklerimizle amel edersek, O bize bilmediğimizi öğretecektir.. O'nun rızası için harcadıklarımızın karşılığını, O bize on katı, yüz katı, hatta yedi yüz katı ile geri verecektir.. Kader, rızık, ecel O'nun elindedir.. Bu anlamda tuzlu su kuyusundaki, çocuk Yusuf'u Mısır'a sultan eden Allah; bizi yeryüzünün varisi kılmak istemektedir.. Yeryüzünü bize mescid kılmak istemektedir..

Biz çaresizlik makamında değiliz.. Çözüm makamındayız.. Bizler Allah'ın açıklanmış rızasını beyan eden Kur'an'ın hükümlerinin yeryüzünde yaşanır kılınması için vesile olmaya and içtik. Galubeladaki ahdimize sadakattir görevimiz.. Yaratılış gayesinin tecellisi olsun diyedir bütün bu çabalar..

Bugün her ne kadar bu sorumluluklarımızdan uzaklaşmış da olsak, karanlığın en koyu anı, aydınlığa en yakın olduğu zamandır.. Allah servet ve iktidarı, halklar ve ülkeler arasında evirir – çevirir.. Sanırım biz gündönümü çocuklarıyız.. Dilerim, aklımız ve imanımız servetimizin ve gücümüzün önünde koşar. Yoksa o güç ve servet, nefsimizin elinde bizi cehenneme sürükleyen çılgın bir ata dönüşür..

Allah, cahil ve zalim bir topluluğa hidayet vermeyeceğine göre, aklımızı başımıza toplamamız gerek.. Şimdi öncelikle, ilk haram olan ırkçılık fitnesinden, fahşa ve katilden kurtulmamız gerek. Ve mezheplerimizi din edinmekten, din büyüklerimizi İlah ve Rab edinmekten, Allah'ın ayetlerini savaştırmaktan, muhkemleri bırakıp, müteşabihlerin peşine düşmekten vazgeçmemiz gerekmektedir. Bugünki Sufi, Selefi, Şii tartışmaları bu şekli ile devam ederken, bizim başka bir düşmana ihtiyacımız yoktur.. Bugün bölgemizde yaşananların bazı dünya gerçeklerinin farkına varmak, ihtilaflarımızın nasıl bir fitnenin girdabına bizi sürüklediğini görmek için bu olaylar ganimet hükmünde bir fırsat olarak önümüzde durmaktadır..

Bizler Alemlere rahmet olarak gönderilen bir Peygamberin ümmetiyiz.. Adaletten, barıştan, özgürlükten yana yeni bir dünyanın, yeni bir medeniyetin ihyası ve inşası için önce yeni İslam insanının, münevverinin ve havasının tarih sahnesine çıkması için, yaşadığı zamana ve mekana şahitlik eden, sorumluluk üstlenen Müslüman kimliğinin "ben buradayım" demesi gerekiyor.. Şimdi sıra bizde!

Selâm ve dua ile.

BAŞMÜFTÜLÜK HAC ORGANİZASYON EKİBİ TAİF ZİYARETİ DÜZENLEDİ

Başmüftülük, Kutsal topraklarda bulunan ve hacıların organizasyonu ile meşgul olan ekip için Taif şehrine ziyareti düzenledi.Taif şehrinin bir kaç özelleği var. En yeşil ve nizamlı şehirlerden biri olmasından dolayı turistik bir şehir olarak da bilinmektedir. Şehrin daha önemli diğer bir özelliği ise Hz. Muhammed (S.A.S) İslam'a davet etmeye başladığı ilk yıllarında şehri ziyaret etmesi ve halkı Allah'a ve insanlığa gönderdiği mesajına inanmalarına davet etmesiyle ilgilidir. Taif halkı bu çağrıya cevap vermemiştir, ancak Addas adındaki bir Hristiyan hizmetçi, Allah'ın Elçisini karşılayarak, ona Taif'in meşhur üzümünü ikramda bulunmuş ve İslam'ı kabul etmiş.

Organizasyon ekibi Taif'te meşhur Abdullah bin Abbas camiini de ziyaret etti. Hz. Peygamberimizin (S.A.S) amcası Abbas'ın oğlu olan Abdullah bin Abbas özellikle tefsir ilmine vakıf olmasıyla ünlüdür. Abdullahbin Zübeyr zamanında şehre yerleşen Abdullah bin Abbas, yetmiş yaşına kadar yaşamıştır. 687 yılında vefat ettiğinde beyaz bir güvercinin kefenine girdiği ve toprağa verilene kadar kefenden ayrılmadığı rivayet edilmektedir..

Abdullah bin Abbas camiinin bünyesinde aynı adı taşıyan kütüphane var. Kütüphane, Hicaz bölgesinin Türk yöneticisi Muhammed Reşid Şirvani Paşa tarafından inşaa edilmiştir. Önemli ilim merkezlerinden biri olan kütüphaneye asırlar boyunca kitaplar bağışlanmıştır. XIX. arın başlarında kütüphanedeki kitap sayısı on bini geçmiş. Aralarında 30 kadar Sahih Buhari hadis kitapları de bulunuyor. 1927 yılında kütüphane fonundaki kitaplar Mescid-i Haram' a aktarılmıştır. 1964 yılında kütüphane yeniden açılmıştır.

HUDEYBİYE ZİYARETİ

Bulgaristanlı hacılar Mekke'de gerçekleştirdikleri hac ibadeti çerçevesinde şehre 25 km mesafede bulunan ve İslam tarihinde en önemli yerlerden biri olan Hudeybiye'yi ziyaret ettiler.

Bu bölge Mekkeli müşrikler ile Hz. Muhammed (s.a.s)'in önderlik ettiği Medineli Müslümanlar arasında yapılan barış anlaşması ile ünlüdür. Söz konusu anlaşma 628 yılında Hudeybiye mevkiinde imzalanmıştır ki, adını da buradan almaktadır.

İlk bakışta 10 yıllık barış koşulunu getiren anlaşma Müslümanların aleyhinde görünse de daha sonra Müslüman cemaatin en önemli stratejik adımlarından biri olduğu anlaşılmıştır. Çünkü bu anlaşma ile müşrikler Müslüman cemaatini hukuki bir taraf ve devlet olarak resmen tanımışlardır. Ayrıca Mekke'nin fethi kolaylaşmıştır.

Hudeybiye mevkii 9 Ekim'de ziyaret edildi. Hacılar, anlaşmanın yapıldığı yerde inşa edilen tarihi cami kalıntılarını görmek fırsatına sahip oldular. Bununla beraber hacılar umre ibadetlerini yerinde getirmek üzere ihrama girdiler. Zira burası Harem bölgesinin dışında kalmakta ve hacılara ihrama girip umre ibadetlerini yerine getirmeye fırsatını vermektedir.

Mustafa ÇETE
YAŞAM YOLLARINDA

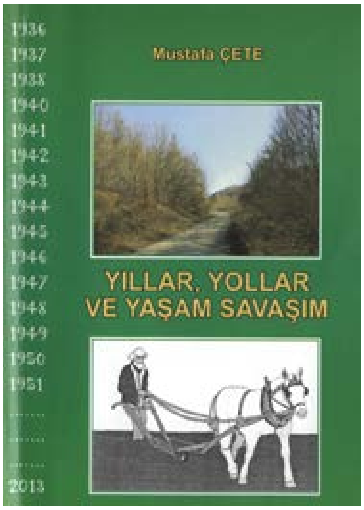

Deliorman Edebiyatçılar Derneğinin yorulmak bilmez onursal başkanı emektar Mustafa ÇETE 1936 yılında Razgrat vilâyetinin Dyankovo (Kalova) köyünde doğdu, okudu. Razgrat Türk Pedagoji Okulunu bitirdikten sonra 30 yıl öğretmenlik yaptı. Hayatı, Deliorman insanlarının arasında geçti, onların dertleriyle yandı, tüttü...

Öğretmenlikten başka gazete muhabirliği yaptı, şiirler, yazılar yazdı. İnsanlara şiiri, edebiyatı sevdirmek için çaba harcadı. "Deliorman Melodileri" (1995), "Mavi Çiçekler" - Çocuk şiirleri - 2001; "Şiirle Gülümsesin Dünya" (2006) şiir kitapları var. Ayrıca köyünün tarihçesiyle birlikte Bulgarca olarak da üç şiir kitabı yayınlamış olan ÇETE'nin son kitabına "Yıllar, Yollar ve Yaşam Savaşım" adını vermiş Şairin son kitabından iki şiirini basıyoruz.

YAĞMUR DUASI

Bismillahirrahmanirrahim!
Ey yüce Tanrı,
Kuraklık büyük bir vahim;
Çekilmiyor kahrı!
Bütün yaz yağmadı yağmur,
Kavruldu mısır, ayçiçeği, kabak...
Susuzluktan çatlak toprak,
Kurudu çayır, çimen, otlak...
Hayvanlar yarı aç, yarı tok,
Otlanacak bir tutam ot yok.
Biz insanlar, çok günahkâr!
Ne namaz, ne niyaz?!
Haram demeyip yeriz,
Günah işleyip cenneti düşleriz...
Anladık suçumuzu,
Sana hasrettik işimizi, gücümüzü...
Huzurundayız bugün,
Hepsimizin tek duası;
Yağdır bize yağmur,
Sekiz günlük ömürde
Bulalım huzur!
Kabul eyle duamızı Rabbim,
AMİN! 20.08.2000 yılı

SEVİNDİRİCİ BİR İLKE İMZA

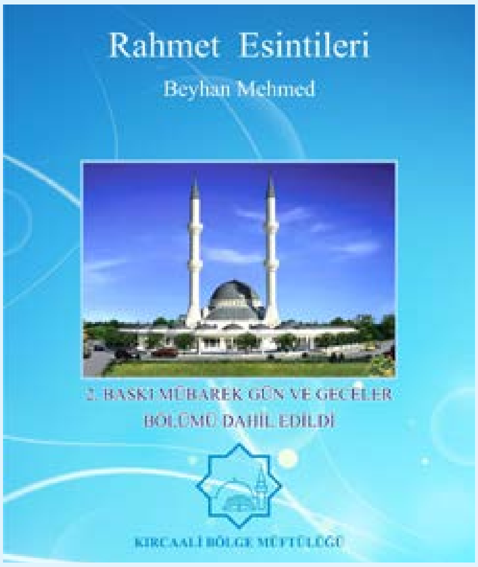

Kırcali Bölge Müftümüz Beyhan MEHMET bizleri "Rahmet Esintileri" kitabıyla mutlu etti. Çeşitli vesilelerle dergiler, gazete vb. yerlerde yayınladığı yazılarını bir araya getirerek tertiplediği bu sevimli kitabı Müslüman okuyucularımız tarafından takdir edilecektir.

Genç ve yetenekli din adamımız Beyhan M. Mehmet, 1981 yılında Omurtağa bağlı Obitel (Büyük Tekkeler) köyünde doğdu. Burada düzenlenen Kur'ân kurslarından ilhamla daha sonra Ruse İmam Hatip lisesine alındı, 1999'de alâ başarıyla orayı bitirdi. Bir yıl Sofya İslâm Enstitüsünde öğretim gördükten sonra Konyada Selçuk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesine girdi.

2004 yılında oradan mezun olan Beyhan Mehmet memlekete dönerek

Plovdiv'in Ustina köyündeki İmam Yetiştirme Merkezinde Kur'ân, Hadis ve Siyer okutmanlığı yaptı. Aynı zamanda Plovdiv'te Muradiye ve İmaret camilerinde hutbeler okudu. 2005-2006 ders yılında Momçilgrat İmam Hatip Lisesinde Kur'ân-ı Kerim, Siyer ve Hadis dersleri okuttu. 2006-2010 yılları arasında Şumen Bölge Müftülüğünde vaizlik ve

NÜVVAB okulu belletmenliği yaptı, Şumen Üniversitesi Pedagoji Fakültesini bitirdi. 2010 yılından beri Kırcali Bölge Müftüsü görevini icra etmektedir. İlk eserinden dolayı kendisini kutlar, nice nice başarılara imza atmasını dileriz. (MÜSLÜMANLAR)

ANTONOVO YAYLA MERKEZ CAMİİ İBADETE AÇILDI

Tırgovişte İli Antonovo Belediyesi Yayla Merkez Camii ve minaresi 03.10.2014 Cuma günü yapımı tamamlanarak ibadete açıldı. Yoğun katılımın olduğu açılış merasiminde Mevlid-i şerif ilahiler ve Kur'an-ı kerim okundu. Ardından hep beraber Cuma namazı kılındı. Namazdan sonra Tırgovişte Milletvekili Tunçer Kırcaaliev Bölge Müftüsü Enver Yahov Kasırgalı ve Antonovo Belediye Başkanı Taner Ali tarafından açılış kurdelası kesildi. Merasim hayırseverler tarafından bağışlanan kurbanlardan yemek verilmesiyle sona erdi.

İLİYNO (ELLEZLER) KÖYÜ CAMİİ AÇILIŞI

Omurtag İlçesine bağlı İliyno (Ellezler) Köyünde yeni cami açıldı. Bir yıl önce Başmüftülüğün katkılarıyla inşaatına başlanan Ellezler Köyü camisi ve minaresi 02.10.2014 Perşembe günü tamamlanarak ibadete açıldı. Cami açılışına Bölge Müftüsü Enver Yahov kasırgalı Omurtag Belediye Başkanı Necdet Şaban çevre köylerden Müslümanlar ve köy halkı katıldı. Yoğun katılımın olduğu cami açılışında Kur'an-ı kerim ve ilahilerden sonra sohbet ve dua yapıldı. Açılış misafirlere kesilen kurbanlardan yemek verilmesiyle sona erdi.

Hac ibadetini yerine getiren hacılarımız yurda döndü

Hacılarımızın bir aylık programı 22 Ekim'de sona erdi.Kutsal topraklarda, güneş çarpan ve sağlık durumu iyiye giden bir kişinin dışında, vefat eden ya da ciddi rahatsızlık geçiren Bulgaristanlı hacıların olmaması ise sevinç vericidir

Dönüş için hazırlık yapan hacılar, yurda hereket etmeden bir gün önce Mescid –i Nebevi'de Yeşil Kubbe önünde topluca dua ettiler.

Başmüftü Yardımcısı Vedat Ahmet tarafından yapılan son dua esnasında bir ay boyunca Allah'ın misafirleri olan hacılar, hac şerefine nail olma fırsatından ve hac ibadetini sorunsuz yerine getirmelerinden dolayı Allah'a (C.C) şükrettiler. Hacılar, ibadetlerinin kabulü, günahlarının affı, sağlık, mutluluk, kişisel başarılar, ailelerine,vatanına, dünyadaki Müslümanların ve bütün insanlara bereket, huzur ve barış için dua ettiler.

Medine'den ayrılmalarına kadar hacılar Allah Rasulü'nün şehrinde veda dualarını ve ibadetlerini yaparak kendilerine bir kez daha Kutsal Topraklara gitmenin nasip olması arzusu ve ümidi ile Peygamber Efendimizi(S.A.S) son kez selamlayacaklar.

РЕЛИГИЯТА ЛИ Е ПРИЧИНА ЗА ИЗОСТАНАЛОСТТА НИ?

Саит Халим ПАША

От гледна точка на исляма религията не е нещо, което веднъж да бъде възхвалявана, а друг път обвинявана в зависимост от настроението и желанието ни.

Религията не е била никога въображаемо средство, с което да се утешават мъките и страданията и начин за постигане на въображаемо щастие чрез непостижими обещания за бъдещи мечти и празни утехи, състоящи се от опасните представи на нашите блянове, битуващи в тихите пустини на метафизиката.

Според исляма религията е средство за постигане на един положителен резултат, който ще изведе човешкото щастие от нещо въображаемо чрез уважително отношение към вечните закономерности и правила, осигуряващи материалното, духовното и умственото равновесие на човечеството. Религията е постоянното търсене на естествените, умствените, научните и всякакви други причини и средства, които ще дадат възможност на приложението и управлението на законите на еволюцията по най-добрия начин за човечеството. Единствената й цел е да бъде указател за човечеството по верния път на доброто и истината, да насочва мисълта му осъдена да се заблуди в пълния с неизвестност и отвъден свят.

Както става ясно от това определение, религията контролира човека при всяко негово действие и изпълнява своята роля като безмерно разширява и увеличава възможностите му да еволюира. В отговор на това желае да й бъде оказано уважение и привързаност, които заслужава.

Шериатът на Мухаммед до такава степен е представен погрешно и изопачен, че едва ли не тя е станала причина за нашата изостаналост от западните народи. Причина за тази представа е изостаналостта на мюсюлманските народи в сравнение с другите.

Признаците на изостаналост, която виждат навсякъде по ислямския свят християните обясняват с исляма. Тях не можем да ги обвиняваме за това. Защото когато те са напредвали по пътя на прогреса, пред тях се изпречила и се опитала да попречи единствено тяхната религия и управлението на свещеничеството й. Ето защо всеки европеец като види изостаналостта на мюсюлманите веднага прави сравнение с нещата при тях и тутакси стигат до извода, че причина за това е ислямът. Макар да е естествено един християнин да изпадне в такова заблуждение, но не може това да го оправдае за своята грешка. Когато той достига до такова убеждение, не е изучавал основите на исляма и не е проучил истинските и историческите причини довели до изостаналостта на мюсюлманите. Той се е ръководел единствено от своите собствени познания, опит и ценности за християнството. Няма съмнение, че подобно едно твърдение ще бъде погрешно.

Следователно убеждението, че е причина за нашата изостаналост е религията ни не е нищо друго освен неоснователна и погрешна мисъл, която по никакъв начин не може да бъде доказателство за недостатъците на нашата религия. С установяването на причините и факторите, довели до изостаналостта ни не е толкова лесна работа.

Изоставането на даден народ в повечето случаи е следствие от дълга верига случки и резултат от общото развитие на човечеството, довело до различни причини и фактори във и вън от даденото общество. Можем да проучим и да изследваме днешните причини за това изоставане.

Когато към проблема се пристъпи от тази позиция ще се види, че сегашното ни изоставане е резултат от неуважителното отношение към повелите на религията ни. Тази мисъл се потвърждава и от най-уважаваните и компетентни личности, познавачи на ислямския свят. Ако днешното ни изоставане е следствие от неспазването на основите на религията ни, то изостаналостта ни в миналото не може да се обясни по никаква логика с тяхното спазване до тогава.

При тези обвинения, които се отправят към религията ни от името на науката, техниката и новите идеи не са по-малко щадящи или по-сериозни. С нашата привързаност към религията ни се обяснява и обвинението, което ни отправят като фанатици. Изглежда подобни лъжи и измами не биха послужили за нищо друго освен подклаждане и поддържане на враждата и недоверието между двата свята.

ИСЛЯМЪТ Е ЖИВ И ТЕ ЖИВЕЯТ В ИСЛЯМА

Районният мюфтия на Айтос господин Селятин А. Мухаррем е роден през 1975 г. в с. Добра поляна /Байрамалан/. Първоначалното си образование е получил в родното си село, след което се записал в духовно то училище НЮВВАБ в Шумен. Висшето си образование е завършил в Шуменския университет, специалност управление на образованието, след което следва във Висшия ислямски институт в София. Трудовата си дейност започва като учител по турски и ръководител на курс за изучаване на Свещения Коран. В следващите години заема длъжността секретар на районно мюфтийство в Айтос. А през 2003 г. е избран за районен мюфтия. Женен е и има две деца.

Разговор с районния мюфтия на Айтос – Селятин А. Мухаррем

Господин районен мюфтия, в началото на нашия разговор ще Ви помоля да ни запознаете накратко с района на айтоското мюфтийство. С колко джамии, месджиди, настоятелства и имами разполагате? Каква е подготовката им?

Айтос се намира в Бургаска област. Той е учреден като общински център и град през 1468 г. от османските турци. В рамките на районното мюфтийство в 8 общински центрове има 81 джамии, 5 месджида, 81 настоятелства и 55 имами, мнозина от които са млади. Възрастните имами при нас са малко. Повечето от младите ни имами са завършили средни духовни училища, други пък са преминали обучение в курсовете за имами, организирани от Главно мюфтийство. А по-възрастните са завършили медресетата, които е имало някога в нашия край.

Струва ми се, че айтоското районно мюфтийство е едно от традиционните. Какво трябва да знаем за историята му? Кои са служили тук, каква дейност са развили и какви следи са оставили след себе си?

В нашия край за първи път мюфтийство е създадено през 1926 година в Бургас, а в Айтос и Карнобат е имало мюфтийски наместничества. В това време начело на бургаското районно мюфтийство е стоял Сюлейман Рущи ефенди, а негови наместници в Айтос и Карнобат са били Хафъз Ахмед ефенди и Хамза ефенди. През 1934 г. бургаското районно мюфтийство и наместничеството в Карнобат са били закрити, а айтоското мюфтийство продължило да обслужва районите на Бургас, Сливен и Ямбол. В нашето мюфтийство са служили Адил Фахри Якубов, Нури Шабан Абдюлгафур, Хюсеин Исмаил, Хафъз Мехмед, Хаджъбасри Шериф, Исмаилхаккъ Юсуф и Ибрахим Кьорпе.

Що се отнася до дейността им, можем да се досетим какво са свършили до 1989 г. След разпадането на тоталитарния строй както навсякъде, така и в някои села на района ни бяха изградени нови джамии, откриха се курсове за изучаване на Корана. В новооткритите средни духовни училища и във Висшия ислямски институт постъпиха младежи, нарасна броят на посетителите в джамиите ни и интересът на насе-

Айтоската джамия в ремонт

лението към религията ни. Тогава този изблик на желание за изучаване на религията и участие в религиозните тържества беше голям и бурен.

Айтоският регион е дал редица интелектуалци на българските мюсюлмани. Тези личности, естествено, са израснали в местните учебни заведения. Това означава, че тук са живели известни учени. Доколкото зная доскоро в този край е действало и едно медресе. Какво стана с тези огнища на знанието?

Преди години в нашия край е имало 3 медресета – Медресе-и алие в с. Люляково (Киремитлик); Медресе-и иршадие в с. Билка (Чифлик махалле) и Медресе-и хайрие в с. Страцин. Медресето в Киремитлик е било изградено от Одачоглу. То се прославило още в османско време. Медресето в Чифлик махале (Билка) е било закрито през 1950 г., второто – в Ахлъ (Страцин) – през 1952 г., а последното в Киремитлик (Люля-

Историческата джамия в Карнобат

ково) е действало до 1959 година. В настоящия момент сме отремонтирали сградите на медресетата в Киремитлик и Чифлик махалле като в тях действат целогодишни курсове за изучаване на Корана и се провеждат семинари, организират се различни програми, предназначени за младежта. Сградата на медресето в с. Ахлъ (Страцин) е била продадена, но през 2010 г. успяхме да си я възвърнем с терена и оцелялата по чудо малка сграда в нея.

От тези учебни заведения са израснали учени, които се прославили в страната и извън нея. Помнят ли се те? Какво може да се направи за изучаване на техния живот и дейност?

Действително в нашите медресета са израснали редица учени хора, религиозни дейци, които са се прославили както у нас, така и в съседна Турция. Ако трябва да спомена имената на някои от тях, трябва да започнем с големия мюфессир (тълкувател на Корана) и мутасаввъф (учен суфист) Исмаил Хаккъ Бурсеви; Осман

СВИДЕТЕЛСТВО №6

„МЕДРЕСЕ-И-ИРШАДИЕ“

с. Чифлишка Махала, Айтоска околия.

1947 год.

Кескиоглу от с. Рупча; дългогодишния директор на медресето в Киремитлик Юсуф ефенди, който през 1989 г. се изсели в Турция; родения в с. Каралар (Листец) Мехмед Хазрет, който е бил директор в шуменско медресе; Ибрахим ефенди, който също е бил директор; директора на медресето в Чифлик махалле Хюсеин Исмаил, който същевременно е служил като районен мюфтия в Айтос. Редица лица, родени в нашия край, учили в тези медресета и по-късно следвали в духовното училище «НЮВВАБ», а впоследствие се изселили в Турция.

На 6 септември 2014 г. по инициатива на Главно мюфтийство и Дружеството за съдействие и Ислямски факултет на университета в Бурса се организира симпозиум в с. Люляково за представяне на големия ислямски учен Исмаил Хаккъ Бурсеви, прославен просветител още от османско време. Населението от нашия край прояви голям интерес и активно участва в симпозиума. Ние възнамеряваме да продължим организирането на подобни срещи и симпозиуми и в бъдеще. През последните десетилетия в нашия регион ıd се родили и израснали значими личности като Селями ефенди, проф. д-р Дженгиз Хаков, Ибрахим ефенди и Салих ходжа, които са били избирани за народни представители след обявяването на независимостта на България.

Спреният строеж на джамията в Бургас

Джамията в Каравелово

Известно ми е, че в района на Вашето мюфтийство има някои важни от историческа гледна точка джамии. Тези обекти заслужават да бъдат представени на нашето население. Предвиждате ли подобни мероприятия?

В нашия регион наистина има няколко исторически джамии. Едната от тях е изградена през 1435 г. – джамията султан Баязид Вели в Айтос. В настоящия момент в нея се извършват реставрационни дейности. Джамията в Карнобат, също се отнася към онова време. Джамията в Сини рид (Челеби кьой) се радва на много посетители мюсюлмани от района. Има различни версии относно датата на построяването ѝ. Едната е, че е изградена от някогашните челебии, както става ясно от името на селото - Челеби кьой. А другата – след битката при Варна през 1444 г. Намира се извън селото, в гориста местност, сред 90 декара гробищен парк.

За съжаление няма никакви надписи върху надгробните камъни, отнасящи се до древността. Тази джамия беше отремонтирана преди 3 години със съдействието на общината в Коджаели. В нея обичайно провеждаме някои съвместни мероприятия и религиозни празненства с населението от околните села.

Не мога да отмина и историческата джамия в Османкьой (Дъбник), която е много известна и се посещава от мюсюлманите. Нека да допълня и факта, че до 1946 г. в Айтос и региона е имало 49 стари джамии, 9 медресета, 3 мектеба (училища), 1 теке, 1 имарет, 9 хана, 2 моста и една крепост, които впоследствие са били разрушени.

Изучава ли се предмета религия в училищата? Предполагам, че имате млади и възрастни имами, които полагат усилия за предаване на религиозните познания и нравственото възпитание на подрастващите. Какво бихте казали за тях?

За съжаление, през последните няколко години в държавните училища в района не се преподава предмета религия. Като причина за това се посочва липсата на подготвени кадри, а там, където ги има, училищните директори не обръщат внимание, въпреки че някои учители са без работа. Тук трябва да посочим и незаинтересоваността на родителите, поради което децата посочват като свободно избираем предмет турски, английски и други технически предмети. Като районно мюфтийство през последните години полагаме усилия за сериозна работа в тази насока с децата от предучилищна възраст, с родителите, с отделите за просвета в общините и отделните ръководители, но не можем да се похвалим с успехи в тази насока.

В усилията ни за разпространяването на познания за вярата ни помагат и нашите имами, както и възпитаниците на средните духовни училища. През тази година курсове за изучаване на Корани керим открихме в 69 населени места. Освен тях на много места имамите ни водят целогодишни курсове. Сред тях бих посочил

Деца участници в Коран курса от с. Речица

имената на Хюсеин Чауш от с. Снягово, Мехмед Юмер от с. Зайчар, имама на с. Кликач Фахри Расим; от младите имами – Салим Рахим от Манолич, Осман Кямил от с. Дъбник, Мустафа Шълдър от Вресово, Хасан Вейсел от Зетьово.

Зная, че в с. Кликач е построена и предадена на населението нова джамия. Какви усилия полагате за отремонтирането на старите джамии и построяването на нови?

В нашия район към ремонта на старите и построяването на нови джамии пристъпихме през 1990 година. През 1992 г. бе открита новата джамия в с. Добра поляна /Байрамалан/, първата, чиито строеж бе завършен за две години и първата, построена след падането на тоталитаризма. През следващите години и в други наши села бяха подети подобни инициативи. Така че построените след 1990 г. нови джамии в района ни наброяват 39. Отремонтирани са 16. Освен тях продължават строителните дейности в четири места. Но не навсякъде успяваме да реализираме нашите желания и намерения. В някои места като в Бургас, местните ръководители ни създават много пречки и главоболия. Както е известно през м. февруари 2009 г. започнахме строителството на нова джамия в Бургас. По неизвестни и необясними за нас причини, през м. април общината го спря. Като повод посочиха височината на минарето. Но срещу него изградиха църква, която е по-висока и от джамията и от минарето ни, която беше открита преди 6 месеца. Този пример го давам, за да се види равнопоставеността на религиите и толерантността в нашата страна.

Под въздействието на атеизма, който нанесе сериозни поражения на духовността, до голяма степен населението ни се отдръпна от религията. Какви усилия полагате сега за усвояването на религията ни, насочването на младите да учат в средните духовни училища, приучването им на четене на книги и списания?

Атеизмът нанесе много сериозни поражения както върху младежта, така и при по-възрастните поколения. Тогавашните младежи сега са на по 50 и повече години. За съжаление част от тях още не могат да се освободят от това влияние. Но ние вярваме, че благодарение на нашите усилия, насочени към различните прослойки от населението, ще постигнем успехи. Още през първите години след разпада на така наречения социализъм, бяха организирани подготвителни курсове, предназначени за 40-годишните. В тези курсове за първи път те се запознаха с понятия като намаз, оруч, зекят, харам и хелял. Сега основната част на джемаатите в джамиите ни съставляват именно те. А що се отнася до подрастващите се поколения веднага искам да заявя, че благодарение на курсовете за изучаване на Корана често тези, които са ги завършили се насочват към средните ни духовни училища.

Освен това мюфтийството ни организира и беседи, предназначени за останалите младежи. Отговарящият по въпросите на иршада и районният ни ваиз на различни места през седмицата провеждат подобни беседи.

Един от големите турски поети беше казал: „Не се ли извиси жената, ще пропадне човечеството». Каква дейност водите сред жените с оглед пробуждането и осъзнаването им?

Не можем да кажем, че работата ни сред жените ни удовлетворява. Все още нямаме ваизе в районното ни мюфтийство, но в някои села продължаваме седмичните беседи с тях.

Какви трудности и пречки срещате при осъществяването на гореизброените дейности и какво предприемате, за да ги преодолеете?

В нашия район засега най-големият ни проблем е недостига на имами. Не останаха възрастни, които да изпълняват тази задача. А голяма част от младежите, са на работа в европейските страни. През летните месеци този недостиг запълваме с ученици от духовните училища, но все още сме далеч от трайното решаване на проблема.

Излиза списание МЮСЮЛМАНИ като издание на Главно мюфтийство. Освен това се отпечатват и книги на религиозна тематика. Какво правите, за да достигнат навреме до читателите? Как се посрещат списанието и книгите ни? Има ли някои, които да работят самоотвержено в тази насока?

Ние имаме всички издания на Главно мюфтийство. На масови тържества и мероприятия правим изложби с тях. Освен това някои мюсюлмани идват в мюфтийството ни и молят да им дадем от книгите, с които разполагаме. Опитваме се да задоволим желанията им. В нашия район имаме 250 абонати за сп. „Мюсюлмани“. Веднага след доставянето му, гледаме незабавно да ги разпратим. Искам да изразя чрез списанието моята благодарност и признателност към онези, които полагат много усилия в тази насока.

Господин районен мюфтия, от името на нашите читатели изразявам удовлетворението си за изчерпателните отговори на въпросите ми. Нека Аллах да Ви дари с усилия и да възнагради старанието Ви в името на исляма.

Разговора проведе: Исмаил А. ЧАУШЕВ

ДНЕШНИТЕ МЮСЮЛМАНИ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ИБРАХИМ АГА

Джемал ХАТИП

Запознах се с този изключителен човек за първи път в жилището му, което се намираше в близост до тогавашната автогара на малкия ни град. Мюсюлманите в околността го познаваха доста добре, защото винаги, когато някой от тях закъснееше и не можеше да се прибере, се отправяше към апартамента на Ибрахим ага, който отварял вратите си за всеки. В петъчните дни и през рамазана мюсюлманите използвали жилището му за джамия, с което постоянно рискувал свободата и живота си по онова време. Ако някой дочуел за това, най-малкото наказание, което щял да получи било година-две затвор или заточение, а след това и повече.

Години наред след първата ни среща доста често започнах да го срещам. Понякога в центъра на селото или на пътя, а често идваше при дядо ми и му донасяше някакви книги... С течение на времето разбрах, че Ибрахим ага посещавал селото ни поне 3-4 пъти месечно, и то не само нашето, а и много други в околията. Разнасял и раздавал основна ислямска литература, която понякога самият той ръчно преписвал или карал по-учените от него да му напишат 2-3 реда по определена тема, след което пускал ръкописа на копирна машина и раздавал готовите екземпляри на мюсюлманите по селата.

Ислямската литература по онова време беше доста оскъдна или въобще не се намираше. Ръкописите на Ибрахим ага бяха единствения извор за много от мюсюлманите в общината. Щастлив съм, че лично аз съм започнал да уча Корана от копията им и все още притежавам някои от тях.

Понякога се питам, какво караше Ибрахим ага да прави това...? Той не беше мюфтия, учен, нито пък имам. Беше един обикновен мюсюлманин, завършил единствено училището на живота.

Сигурен съм, че ако все още беше жив, много от хората, които работят в мюсюлманското вероизповедание днес, не биха му обърнали внимание, въпреки че са поставили основите на образованието си от неговите ръкописи.

Какво го караше да прави това? Днес имаме доста ценна литература, но малцина искат да четат или пък да я разнасят. Доста от литературата, която се отпечатва, остава по рафтовете на мюфтийствата и джамиите... Какво ли би казал Ибрахим ага, ако доживееше тези дни!? Хората, които вчера четяха неговите ръкописи, днес не искат да четат и разпространяват готовите златни книги. Не държа себе си далеч от тези критики, както казва Юсуф (а.с): „И не оневинявам себе си. Наистина душата повелява злото, освен онази, която моят Господар помилва.“, но се питам, какво ни става? Какво целим или имаме ли въобще някакви цели? Какво ще стане с бъдещето на нашите деца, след като ние се отнасяме толкова небрежно към религията си? Правото сочи, че учителят няма право да се сърди на ученика, че не е спечелил изпита, ако самият той не е положил грижи да го подготви за това. Защото ученикът е в правото си да каже: „Какво си ми предал и какво искаш от мен?“

Бях при дядо, когато един ден донесе куп копия и му ги връчи, за да ги раздаде на хората в махалата... Питам се, откъде намираше средства за копирането им, кой му плащаше да ходи и ги раздава, откъде намираше сили и време за това...? Тези и още редица въпроси е нормално да си задават хората като нас, защото нищо вече не вършим без отплата, а той със сигурност знаеше защо го прави! Имал е цел и е знаел, че това което върши, ще му бъде заплатено – било на този свят или в отвъдния.

Не знам дали този свят човек въобще ме познаваше, но аз вечно ще го помня. Впечатлен бях от него и си обещах, че когато порасна, ще върша същата дейност. Винаги, когато си спомня за него, си казвам: „За пример мюсюлманин беше Ибрахим ага. Колко много ни липсват хората като него“

КАК ЛОШО ДА СЕ ВЪЗПИТАВАТ ДЕЦАТА

Мехмед ДЖОШАР

Какво значи лошо да възпитаваш детето? Тоест това не е ли да създадеш човешки тип, който не се съобразява с правилата за добро поведение в обществото? Ала нито една майка или баща не биха желали децата им да израснат като лоши хора. Въпреки това обаче децата на много семейства се присъединяват към обществото с лошото си възпитание.

Стара приказка е: Веднъж едно момче откраднало яйце и майка му го изпържила. Момчето с удоволствие го изяло яйцето. След два дена донесъл кокошка. Майка му без да попита откъде я намерил, сготвила и му предложила да яде. Синът й разбрал, че тя не се интересува какво и откъде й носи всичко това, така станал прочут крадец. До такава степен той напреднал в уменията си, че най-сетне го осъдили на смърт чрез обесване.

Както обикновено, го попитали кое му е последното желание. Той казал, че иска да целуне езика на майка си. Довели я и когато тя си подала езика, той така го отхапал, че откъснал половината му. Тогава го попитали защо го е направил.

– Ако беше отреагирала, когато й донесох първото яйце, сега нямаше да бъда под бесилото и тя нямаше да изпита болката по сина си, а и езика й щеше да е цял! -отговорил той.

Не напразно е казано: Пътят от много километри започва с първия метър. Тези, които наблюдават първите лоши постъпки на децата си и не им реагират, рано или късно ще понесат последствията.

Децата растат като копират всичко, което виждат около себе си. Сиреч, оформят се според околната среда.

В едно списание бе описан следния случай: Учен психолог в резултат на дълъг и упорит труд успял да научи малките рачета да вървят напред. Чудно нещо, когато били с него вървели правилно, но когато се смесвали с големите, започвали да подражават на тях и да ходят накриво. От това в списанието се прави следния извод: „Дали някога се замисляме какво влияние оказваме над другите? Ние сме склонни да оценяваме положителните постъпки на всяко възпитано дете. А замисляли ли сме колко бързо можем да променим поведението му с постъпките си? Думите, които изказваме, с произволните постъпки, с които засилваме неговата увереност или пък го караме да израсне като човек със слаб характер.

Една брошура, издадена напоследък и разпространена в училищата и семействата под заглавието: „Как се възпитава бъдещия престъпник?“ като че ли обобщава мислите ми по този въпрос:

1. Още от малко започвайте да задоволявате всяко желание на детето. По такъв начин ще повярва, че всички хора са длъжни да осигуряват прехраната му.

2. Когато говори лоши и неприлични думи, вие му се смейте. Така то ще се убеди, че е много умно.

3. Никога не го учете да мисли и да използва собствения си ум. Когато стане на двайсет, изчакайте да вземе своите решения само.

4. Често се карайте пред него, за да не може един ден, когато семейството се разпадне, да не го боли.

5. Дайте му колкото си иска пари за харчене и то никога да не се научи как се печелят собствени.

6. Изпълнявайте всичките му желания относно храната, облеклото и другите неща, за да не се научи да се труди, за да постигне желанията си.

7. Винаги го защитавайте пред учителите, съседите, полицаите и бъдете винаги с лоши представи за тях.

8. И ако един ден детето ви, което ще израсне по такъв начин, извърши някакво престъпление, помолете го за извинение. И не забравяйте да си благодарите, че сте го подготвили за един живот, изпълнен с ужаси.

Д-р Мехмед СИЛАИ

С ЛЮБОВ И НОСТАЛГИЯ ПО АНДАЛУЗИЯ

Андалузия...т.е. Испания... Задната стая на ислямската история... Страната, която може би мюсюлманите са напуснали с мисълта, че някога пак ще се върнат...

Андалузия, на територията на която през последните 1000 години се изгражда европейска цивилизация, днес се изправя пред нас с по-различен поглед относно управлението й. На север е Билбао, на изток - Барселона, а на юг - Севилия със старото име Ишбилие...

Намираме се в Севилия. С обширните си площади тя е столицата на Андалузия, един от осемте най-големи градове на Испания. Познанието, че Шейхю-л Екбер Мухйеддин ибн ел-Араби е получил по-голямата част от своето образование в медресетата - университетите на Севилия преди да служи в продължение на 25 години като съветник на селчукските султани в Кония през 1204 -1230 г. ни дава сила и увереност.

Когато разглеждаме града, неизменно ни съпътства мисълта, че знанието, което ни подсказва историята на мозъчното ни развитие, е дошла оттук и това ни прави щастливи. По пътя се спираме и почиваме в парковете с портокалови дървета, по които прелитат гълъби и пеят гургулици. Улиците като че ли са омагьосани. Колкото повече вървите, толкова повече ви привличат, навътре и надълбоко. Тесни улици с каменно покритие, домове облегнати един на друг. Мандала по вратите, градински огради, които ви напомнят за андалузката култура. Домове в характерен стил ви следват по протежение на цялата улица. Цветята, провиснали от тесните балкони на двуетажните къщи, усилват още повече чувството ви за досег с рая. И това не е всичко. Прибавете към всичко това широките площади, зелените паркове, катедралните кули и месджидите някъде далеч от центъра... Домове, изградени от камъни, тухли и дървени греди, украсени отвън с гипсови орнаменти, ни посрещат като свидетели на все още живата ислямска култура на Андалузия. В края на деня достигаме до мюсюлманските и еврейските квартали. Всичко това ни дава нагледен урок как Испания е съчетала в себе си различните религии.

Срещате толкова много хора с различен етнически корен, че не можете да се откъснете от мисълта да анализирате лицата им. В затрупаните с хора площади ви се усмихват местните циганки-джипсита. Тъжни, но горди южняци крачат до мексикански туристи. Музиканти са завзели кръстопътищата. Мюсюлмани, християни, евреи, чиито пътища се разде-

лят на края на същата улица. Всички те по тихите и изпълнени с история улици ти нашепват: „въпреки различията по вяра, ние сме хора, които присъстват под широкия покрив на човечеството".

Севилия или Севия е град, издигнат на двата бряга на река ел-Нехру-л вади-л кебир, или казано по испански Гуадалкувир. С други думи – „Голяма течаща вода" по протежение на 600 километра. Но едва последните 80 километра от нея, преди да се влее в Атлантическия океан е подходящ за корабоплаване. Кратките разходки по реката с открити водни автобуси започват оттук. Златната кула и Моста Триана са изградени изцяло в стил андалузка архитектура. Това са важни исторически документи, които ни показват постиженията на ислямската архитектура отпреди хиляда години!

От величествената кула на някогашната Улуджамия, която днес е камбанария на крепостта Севилия може да се види всеки край на града. По времето на мюсюлманското владичество възрастните мюеззини са изкачвали с катър кулата. Дори има предание, че по пътя се спирали да отпочиват на определени места в нея.

Друга забележителност на града е двореца ел-Каср или на испански Алказар / дворец/, където днес се посрещат високите гости на страната. Ел-Каср е дворец, изграден от мюсюлмански архитекти, след като градът

преминал в ръцете на католиците. Големият испански писател Сервантес, с когото те основателно се гордеят, е написал своя роман „Дон Кихот" в този кралски затвор с тесните прозорци.

Друго характерно наследство от някогашната андалузка архитектура са четириъгълните и многоъгълните басейни в дворовете на андалузките дворци, в чиито води плават прясно откъснати цветя. Когато видиш тази картина, забравяш умората от ден.

Те също са спомени от Андалузия, достигнали до наши дни. Спомените при нас, мюсюлманските общества, са верността и признателността. Затова, когато закриляме миналото на мюсюлманското общество, ние всъщност си спомняме онова, което сме загубили.

Бавно гаснат светлините на Андалузия. Слънцето обира последните си лъчи от деня. Леко трепти морската шир. Градът обгръща цялата си история, а ние събираме багажа си, за да се сбогуваме с Андалузия.

Доц. д-р Исмаил КАРАГЬОЗ

БРАКЪТ И ПРЕЛЮБОДЕЯНИЕТО

Успоредно с речниковото значение на думата „никях" (брак) в Корани керим се споменава и в значения на женитба, сексуални контакти и други. Живелите по времето на невежеството след смъртта на бащите си, се женели за доведените им жени. Коранът решително и безусловно е забранил тази лоша и вредна традиция.

Ако вредом със значението на брак думата „никях", се подразбира и сексуалния контакт, то тогава айетът ще звучи така: „И не встъпвайте в брак с жените, за които са се женили бащите ви, освен което е било (преди исляма). Това е непристойност, пустота и злочест път" (ен-Ниса, 22) Когато айетът се възприеме по този начин, с него се забранява дадено лице да встъпва в брак с жена, с която е бил женен баща му или с която е имал извънбрачни интимни отношения, както и с майката и дъщерята й. Така Ебу Ханифе е разтълкувал айета по този начин.

Според поясненията, които е дал Пейгамбера ни, ако даден мъж сключи брак с някоя жена, след което се разведе, той не може да се ожени за майката й независимо дали е бил в едно легло с нея или не. Ако обаче не е спал с нея, може да се ожени за дъщеря й. Щом някой мъж извърши прелюбодеяние с някоя жена или я целуне страстно, или я докосне, то той не може да се ожени за майката и дъщерята й. (ен-Ниса, 22-23)

Думата „никях" в сура Нур може да се възприеме и като «семейно положение» и като «интимен акт». То тогава айетът придобива следното значение: «Прелюбодеецът се свързва само с прелюбодейка или съдружаващата, а прелюбодейката се свързва с прелюбодеец или съдружаващ. Възбранено е това за вярващите». (ен-Нур, 3)

Думата „никях" в значение на „семейно положение" означава цивилизовано споразумение между жена и мъж, между които няма пречка за женитба за продължаването на поколенията и законно задоволяване на сексуалните желания и съвместно съжителство, като заявяват това в присъствието на най-малко двама свидетели. Това споразумение се сключва явно и без ограничение във времето, опира се на съвсеместните права и задължения. Актът на бракосъчетанието от своя страна поражда такива правни положения като близост по роднинство, произход, наследство, откуп и издръжка. Не е позволено «никях-и мута" (продължителен брак, базиращ се на интереси) и „никях-и сър" - (таен брак, който е неизвестен за семействата на страните и скрит от обществото), както и съвместно съжителство без брак.

Аллах Теаля повелява хората да се женят и да женят. Пейгамбера ни също така поощрява женитбата.

Сексуалният контакт, извършен преди споразумението за женитба в айета се класифицира като «зина" - прелюбодеяние. (ел-Исра, 32) Следователно „зина" или прелюбодеяние е сексуалната връзка на жена или мъж, между които няма законен брак.

Независимо от това дали този акт е извършен срещу заплащане или поради любов; дали е станал скрито или явно; дали лицето е женено или ерген, без сключен брак се смята за зина. Аллах Теаля преценил всяка форма на зина като изключително лошо, грозно, непристойно, бунт срещу Него и го обявил за вредно. По същия начин са забранени думите, делата и постъпките, които водят към прелюбодейството. (ел-Исра, 32; ен-Нур, 30)

Ейбрахам Линкълн: Писмо до учителя на сина му

Уважаеми Учителю,

Синът ми ще трябва да научи, че не всички хора са равни, че не всички хора са предани. Но научете го също, че на всеки подлец съответства герой; че на всеки егоистичен политик съответства отдаден лидер. Научете го, че на всеки враг съответства приятел.

Ще отнеме време, знам; но научите го, ако можете, че спечеленият долар е много по-ценен от пет намерени.

Научете го да може да губи и също да се радва да побеждава.

Дръжте го далеч от завистта, ако можете.

Научете го на тайната на тихия смях. Оставете го да научи рано, че побойниците са най-лесните за справяне.

Научете го, ако можете, на магията на книгите... но дайте му също тихи минути да размишлява върху вечната мистерия на птиците в небето, пчелите на слънце и цветята по склона на зелен хълм.

В училище го научете, че много по-почтено е да се провалиш, отколкото да мамиш.

Научете го да има вяра в собствените си идеи, дори и когато всеки му казва, че са грешни.

Научете го да бъде внимателен с внимателните хора и твърд с твърдите.

Опитайте се да дадете на сина ми силата да не следва тълпата, когато всички приемат модерната позиция.

Научете го да слуша всички хора, но научете го също да пресява всичко, което чува през ситото на истината и да взема само доброто, което преминава.

Научете го, ако можете, как да се смее, когато е тъжен. Научете го, че няма срам в сълзите. Научете го да се присмива на циниците и да бъде предпазлив с прекалената приветливост.

Научете го да продаде своите мускули и ум на тези, които дават най-много; но никога да не слага етикет с цена на сърцето и душата си.

Научете го как да заглушава ушите си, за да не чува крещящата тълпа... и как да отстоява и да се бори, ако мисли, че е прав.

Отнасяйте се с него внимателно; но не го прегръщайте, защото само изпитанието на огъня произвежда качествена стомана.

Оставете го да има куража да бъде нетърпелив, оставете го да има търпението да бъде смел.

Научете го винаги да има величествена вяра в себе си, защото тогава той винаги ще има величествена вяра в човечеството.

Това е огромно поръчение; но вижте какво можете да направите. Той е толкова добро малко момче, моят син.

Ейбрахам Линкълн

30000 семейства получиха пакети с месо за Курбан Байрам

30000 семейства в страната получита пакети с месо между 3-5 кг. по случай курбан Байрам в следствие на организиратана от Главно мюфтийство благотворителна кампания „Курбан 2014“. Ежегодно институцията организира подобна кампания по случай големия мюсюлмански празник Курбан Байрам. Тази година тя започна в началото на септември и до праздника бяха събрани средства за 300 жертвени животни (едър рогат добитък) на стойност над 400 000 лв. В деня на празника те бяха заклани в три сертифицирани кланици една в Северна България и две в Южна. Месото бе разфасовано на пакети от по 3 и 5 кг. и транспортирано със специализиран транспорт до своите получатели. Чрез координацията от районите мюфтийства курбанът зарадва семейства, които са нямали възможност да пренесат в жертва животно. Пакети с месо получиха всички социално слаби по райони без да се взема впредвид етническата или религиозна принадлежност. С дарения в дарителската кампания участваха и Червеният полумесец, Председателството на религиозните въпрои на южната ни съсдка, благотворителни фондации и множество частни лица. Цената определена от отдел „Социален“ на Главно мюфтиство за единица курбан т.г. бе 270 лв. По традиця месото се раздава на социално слаби, вдовици, сираци, социални заведения, домове за възрастни хора и на граждани поставени под запрещения-под контрола на съответните власти.

Курбан Байрам е един от найголемите мюсюлмански працзници в който всеки мюсюлманин имащ материалната възможност ходи на поклонение в светите земи (Мека и Медина) и пренася в жертва животни. Месото на жертвеното животно се разделя на три, една част за семейството, другата за съседите, а третата за хората изпаднали в нужда. Курбанът е вид богослужения, който цели засвидетелстването на Богобоязънта на всеки мюсюлманин.

ДЕЦА В СЪРЦЕТО НА СОФИЯ или

ЕДИН ПРАЗНИЧЕН ДЕН

След три дни проливни дъждове, на 28 септември 2014 г. изгря слънце и стопли всичко – земята, душите, усмивките. Този ден беше специален и за стотици вярващи от различни религиозни общности и изповедания. Те прииждаха към центъра на София, където преди хилядолетия животът е поселен заради благодатния климат и топлите минерални извори. По-късно тук са отсядали за дълго или завинаги хора от други земи, говорили са различни езици, издигали са храмове на различни религии, имали са свои празници на мир и благоволение.

На 28 септември 2014 г. от обед в градината пред някогашната минерална баня, вече Исторически музей на столицата, бяха подредени павилиони на Православната, Католическата, Евангелската, Арменската църкви, на еврейските общности и Мюсюлманското изповедание. Букетът е красив, когато е пъстър и тази радост на многообразието се случваше за първи път в България. Всеки, преминаващ от тук или специално пристигнал за празника, можеше да получи брошура та така, ако пожелае, да се запознае в най-общ смисъл с религията, която не познава. Не защото информационната епоха не предлага чрез медиите достатъчно събития и знания, преди всичко за конфликтни ситуации в религиозни среди. Днес на място всички можеха да разберат, че различията не са повод за духовна враждебност; че свещените книги имат едно послание от Твореца – всички хора и народи, въпреки техните особености, да живеят в мир и любов! Толерантни в различията беше пореден зов и към съвременния свят, изпълнен с интриги, заплахи, размирици, войни.

При откриването към 13 часа в градината имаше няколко мъже за охрана и сигурност на събитието, организирано от Столична община. Но хората на реда се отдалечиха, когато разбраха, че този ден на това място не може да се случи конфликт. Домакини и гости си говореха почтително: „Бог над нас е Един за всички" – облечен в бяло празнично одеяние каза Бирали Мюмин, заместник мюфтия. Протосингелът на Софийската митрополия Ангел Ангелов му отвърна: „Така е, всички вярваме в Неговата милост и любов." Много камери и фотоапарати снимаха, за да се запомни, че не различията са повод за недоверие и отдалечаване, а гордостта и насилието.

Още през 1850-а персийският мъдрец Бахаулла стига до прозрение, че в името на Бога и доброто на хората религиите трябва да се обединят, за да няма конфликти и предубеждения, които са в основата на различията. Тъй като неограничеността на духа е от Бога, а всички човешки ограничения са земни, той предлага: „Всеки, който атакува другите, се лишава от Божието милосърдие. Дълг на всеки човек е да покаже пълна обич, чистота на характера, искрена любез-

ност към хората от всички народи и племена по света, били те приятели или непознати. Той изповяда, пише и вижда това разбирателство в зората на настъпващия ден, но по онова време идеята за добронамерено общуване между различните вярвания е не само немислимо, но и осъдително! Вместо награда за споделеното, Бахаулла изтърпява три заточения в Константинопол, Одрин и Акка и прекарва по-голяма част от живота си в затворите.

В зората на XXI век, когато светът говори и мисли за световно обединение, идеята за религия без различия и конфликти все още звучи еретично, безумно и осъдително за много религиозни водачи, богословски общности и съюзи. Причината за скептичното отношение е преди всичко политическа – конфликтите настъпват от властта на икономически силните държави. Но на 28 септември край павилионите в центъра на София преминаваха и обикновени ревностни вярващи, които се страхуваха да се докоснат до книгите или дрехите на вярващи от друга религия, за да не се оскърнят! Странно е, че винаги виждаме фанатизма в лицето на нашия събрат, но никога не съзираме хищника в своя образ и действия. Враждата се поражда от подмолно чувство за превъзходство на по-голямата сила към по-малката. За гордите и самозваните всеобщата любов е утопия! А тя съществува реално, ако проумеем разумно, че вярващите от различни изповедания не са врагове! Точно тук разпалена християнка беше удивена, че в петъчната си молитва мюсюлманите почитат Христос. Младеж четеше молитви от молитвеника на мюсюлманско изповедание и се изненада, че думите са еднакви с думите на Христос. Джемал Хатип, експерт в издателския отдел на главно мюфтийство поиска за библиотеката Библията и други християнски брошури. Домакините от съседните павилиони получаваха брошури, за да се задълбочат върху посланията на Корана. Днес и тук това желание за доближаване на вярващите души не се приемаше с укор от крайни привърженици за чистота на „моята вяра". Да, чу се и дрезгав призивен глас за нова инквизиция, за тотален геноцид на вярващите. Но това беше глас на болна мистика и съвест, която често вилнее и над света.

Най-красивите минути започнаха в 16 часа, когато на откритата сцена пред историческия музей започнаха да излизат за песни и танци представители на различните религиозни общности. Те бяха многогласен, ала единосъщен хор на копнеж за разбирателство. Над тях Всевишния светеше и приемаше молитвите с песен и слово. Той познаваше сърцата на онези, които Го призоваваха за пощада и бъдещ мир в името на новите поколения.

Празникът завърши с хоро, на което се заловиха десетки празнуващи и веселящи се. Гласът на водещия съобщи, че до 21 часа вратите на синагогата, православните, католическите, евангелските църкви и джамията в близост са отворени за приятелско опознаване и общуване. Бяхме благоразумни деца на едно малко земно кълбо, събрано в сърцето на София. Аз също играх на хорото и бях щастлива. Защото винаги съм вярвала, че името, с което назоваваме Жизнеподателят няма значение за нашия земен път и бъдещия ни живот в Неговото необятно царство. Там има много жилища и всяка душа смирено ще влезе в мястото, което е заслужила. А тук са важни помислите на сърцата ни, усърдието, добрите дела, които извършваме за другите.

Мариана ЕКЛЕСИЯ

Казва Пратеника (с.а.с):

„Аллах е красив и обича красивото"

На 20.10.2014г. в галерия „Сердика" на Министерство на културата бе открита самостоятелна изложба „Живопис" на Бирали Бирали – зам.-главен мюфтия. Изложбата е под заглавие „Акценти" съдържаща 30 творби на автора.

Основните послания са свързани с ролята на изкуството в опознаване на другия и изграждане на мостове. В изложбата се съдържат универсални религиозни послания. Картините стават причина човек до се върне към основните позиции в отношението към своя Създател, себе си и околните.

„Аллах е красив и обича красивото" с това предание на Пратеника (с.а.с), Главния мюфтия приветства присъстващите, като подчерта мястото на красотата и естетиката в религията.

Сред гостите бяха посланиците на Република Турция и Ирак, представители на дипломатическите мисии, членовете на НСРОБ, директора на дирекция „Вероизповедания" към МС, учени, хора на изкуството, общественици, представители на научни институции, обществени организации и др.

Изложбата ще бъде отворена за посетители до 31.10.2014г.

НАШИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПРЕД ВЪЗРАСТНИТЕ

Хасан КЮЧЮК

Жизненият път на човека, който започва с раждането, преминава последователно през детството, юношеството, зрелостта и старостта. В потока на живота всеки стадий отстъпва мястото си на следващия. В тази поредица старостта е последния стадий.

Старостта е неизбежно реален процес в живота, която очаква всяко живо същество; време, в което прави преценка на изминатия път с добрините и злините. Не е възможно този процес да бъде спрян. Следователно най-разумното е да го приемем и да се подготвим за нея.

Старостта е обръщане на сътворението, тоест период на второто детство. Защото тогава остаряващия организъм настъпват някои психологически и физиологически процеси. Затова в известен смисъл с отслабването на възможностите им възрастните се връщат към детските си години. В този стадии от живота си човек вече неизбежно вместо сили изпитва немощ, вместо здраве – болестни състояния.

Въпреки някои отрицателни страни, старостта е етап, в който човешкият опит е достигнал своя връх. В противовес на отслабналото си тяло, той притежава вече куп знания, опит и зрял разсъдък. Старостта не е времето, в което човек да каже «Изтъках си платното, вземете си кросното!», а времето, когато трябва да продължи привързаността си към живота като поддържа производителността си и даде своя принос.

Затова не трябва да откъсваме от семейната среда възрастните и по възможност да не ги осъждаме да прекарат остатъка от живота си в старческите домове. Трябва да се грижим да поддържат жива радостта и щастието от живота редом с другарите си, приятелите, децата, внуците и роднините. Не трябва да се забравя, че те истински имат необходимост не толкова от хранене и обличане, колкото от топлота и уважение.

Необходимостта от посрещане на потребностите им, на проявата на интерес, обич, уважение както е повелил Аллах Теаля в Своята Книга, така и любимият ни Пейгамбер в свещените си хадиси: «И повели твоят Създател да не служите другиму, освен Нему, и към родителите - добрина! Ако единият от тях или и двамата достигнат старост при теб, не им казвай: „Уф!“ и не ги навиквай, а им казвай ласкави слова. И от милосърдие спусни за тях крилото на смирението и кажи: «Аллах мой, помилвай ги както и те ме отгледаха от малък!» (ел-Исра, 23-24 «Не е от нас - казва Пейгамбера ни – този, който не проявява милост към малките и не уважава възрастните ни» (Тирмизи, Бирр, 25/15) «Избледнялото лице, побелелите коси и бради известяват помъдрелия ум, а току що прокаралите листа показват неузрелия плод». (Мевляна). «Докато мозъкът ни открива нови опити, той остава млад». (Уилям Гладстон). Поетът Джем Юджел описва това състояние по следния начин «Мога да устоя на самотата, но на единачеството - в никакъв случай. Не е приятно човек да остарява загледан в стените, с тиктакането на стенния часовник. Не ме е страх. Все ще преживея някак щастието си, но трябва да има и някой, който да ти каже: «Добър ден и лека нощ!» От време на време да достигне телефонен звън до ушите. Иначе не е трудно да бъркаш чая и да сърбаш на глътки. Но понякога трябва да има един глас, който да те пита: «С колко захар пиеш чая си?»

Старостта е последната спирка на жизнения път на човека, важен указател, който ни показва, че светът е място за изпитания. Старостта е неизбежно състояние на живота, който ни е даден от Аллах Теаля. Ето защо младите трябва да осъзнаят, че един ден те също ще остареят и както повелява Пейгамбера ни, да ценят младостта си преди да настъпи старостта.

А възрастните, които са опитните хора на дадено общество, трябва да осъзнават този етап от живата си като време, през което да предадат своя жизнен опит на младите и да полагат усилия в тази насока.

МЮСЮЛМАНСКОТО НАСЕЛЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Проф. дин Дженгис ХАКОВ

Нито едно умно управление не губи своето население в мирно време

След Руско-турската война от 1877-1878 г. и решенията на Берлинския конгрес на Великите сили от 1878 г., върху част от балканските провинции на Османската империя се създава Княжество България. По численост турско-мюслюманското население в Княжеството е приблизително колкото българо-християнското. Турското население се различава от българското със своя език, религия, нрави, обичаи и традиции. Преобладаващата част от мюсюлманското население съставляват турците, към които гравитират други по-малки мюслюмански етнически групи като помаци, татари, албанци и цигани. За съотношението между различните мюслюмански етнически групи говорят статистическите данни от 1910 г., когато мюслюманите съставляват 13% от цялото население на България, от които 11% са турци и 2% останалите мюслюмански групи. Когато тук става дума за турци или мюслюмани има се предвид всички мюслюмани в България.

Числеността на турците в България се променя в зависимост от високия естествен прираст, от териториалните придобивки или загуби на българската държава и не на последно място от политиката на българските правителства към него. Почти всички български правителства, независимо от тяхната идеологическа същност и политическа ориентация, в политиката си към турското население прилагат два подхода: първият – изселване колкото е възможно повече от тях в Турция и вторият – асимилиране на останалите в България.

При първото официално преброяване на населението в Княжество България през 1880 г. българското население възлиза на 1 920 000 думи или 71%, а турското на 750 000 души или 28% от цялото население на страната. Като се има предвид изселените по време на Руско-турската война около 1 000 000 турско-мюслюманско население, потвърждава се приблизително равната численост на българското и турското население в Княжество България.

Изселването на турско-мюслюманското население от България в Турция се превръща в тяхна историческа съдба. След Руско-турската война най-много турци се изселват по време на Балканските войни от 1912-1913г. В резултат на сключените договори между България и съседните държави, турците в България продължават да се изселват в Турция, а българите от Източна и Западна Тракия, Македония и Добруджа се преселват в България. Това довежда до увеличаването на българското и намаляването на турското население в България. Българите от близо 2 000 000 през 1880 г. се увеличават на 7 000 000 през 1956 г. В същото това време турците от 750 000 намаляват на 656 028. Въпреки това турците си остават най-многочисленото малцинство в България.

Според Цариградския българо-турски договор от 1913 г. на турско-мюслюманското население в България се признават широки права: свобода на убеждение, вероизповедание и религиозни обряди; право на собственост според турските закони, запазване на частните имоти на султана, на членовете на неговото семейство и на турската държава; признаване на поданиците на двете страни свободно да преминават границата и да се занимават с всякакви дейности от търговско-икономически характер. В София се открива Главно мюфтийство, което да контролира дейността на регионалните мюфтийства в страната.

Тези широки права признати на българските турци на практика не се реализират в пълен обем. Затова въпросът за правата на българските турци остава един от нерешените докрай въпроси в българо-турските отношения до подписването на Анкарския бъл-

гаро-турски договор за приятелство от 18 октомври 1925 година. В този договор се говори за установяване на нерушим мир, искрено и безкрайно приятелство между двете страни. При това се подчертава, че Конвенцията и Протоколът към този Договор са неделима част от него. Протоколът се отнася до правата на малцинствата в България и Турция, които се третират на реципрочна основа според международните договори с идентични клаузи, отнасящи се за малцинствата. За турците в България това е Ньойския договор от 1919 г., а за българите в Турция – Лозанския договор от 1923 г. Съгласно буква „В“ от Допълнителния протокол недвижимите имоти на българите в Източна Тракия, които са се изселили в България, без българските имоти в Истанбул и недвижимите имоти на мюслюманите от териториите на Турция (Кърджалийско, Момчилградско, Ардино, Златоградско) преминали към България след Балканските войни и които са се изселили в Турция остават собственост на държавата, в която се намират. С този протокол се слага край на действието на Цариградския договор от 1913 г.

В периода между двете световни войни България изпълнява до голяма степен изискванията на Ньойския мирен договор от 1919 г. за защита на правата на малцинствата, защото и тя е заинтересована от изпълнението на правата на българските малцинства, останали в съседните балкански държави. С помощта на държавата се изграждат нови турски училища, между които най-значителното е откритото през 1922 г. в Шумен Духовно мюслюманско училище „Нювваб“ със среден и висш отдел, което е единственото по рода си на Балканите!

Обаче по отношение на помаците в Родопите се засилва натискът за тяхното похристиянчване. Турският посланик в София А. Фетхи Окяр и военният аташе Мустафа Кемал протестират пред българския министър-председател В. Радославов за насилствените действия срещу помаците. При това те дават ясно да се разбере, че ако тези насилствени действия срещу помаците не бъдат преустановени подобни действия могат да се приложат и спрямо българите в Истанбул. Правителството на В. Радославов взема необходимите мерки за преустановяването на насилствените действия срещу помаците. В отговор на това помаците гласуват в парламентарните избори за либералната партия на В. Радославов и той отново става министър-председател, за което неговите политически опоненти го наричат турски министър-председател.

След Втората световна война България попада в сферата на влияние на Съветския съюз и провежда външна политика идентична на неговата. Съветските искания към Турция за териториални придобивки и военни бази в Проливите изострят до краен предел съветско-турските отношения, което се отразява неблагоприятно върху българо-турските отношения. На турците в България започва да се гледа като потенциална агентура на Турция и българското правителство решава да ускори тяхното изселване в Турция. През август 1950 г. то със специална нота иска от турското правителство да приеме 250 000 български турци в срок от три месеца. Турската страна отказва да приеме в такъв кратък срок толкова много изселници, но заявява че ще приеме желаещите доброволно да се изселят в Турция, съгласно Анкарския договор за приятелство от 1925 г. В резултат на това за периода 1950-1951 г. от България в Турция се изселват 154 393 български турци.

След прекратяването на тази изселническа кампания България и Турция взаимно се обвиняват за това. А действителната причина е в промяната на политиката на Съветския съюз, който иска от България да прекрати изселването на българските турци и от техните среди да се подготвят кадри за бъдещата революция в Турция. Това положение продължава до смъртта на Й. В. Сталин през 1953 г., след което Съветският съюз се отказва от конфронтационната си политика към Турция. А с това отпада и необходимостта от подготовката из средите на българските турци кадри за бъдещата революция в Турция.

Възползвайки се от промяната в политиката на Съветския съюз новото партийно и държавно ръководство в България начело с Тодор Живков ускорява прилагането на двата подхода в политиката към българските турци: изселване колкото е възможно повече от тях в Турция и асимилиране на останалите в България. С подписаната нова изселническа спогодба с Турция през 1968 г. за 10 години се изселват 130 000 български турци. По отношение на останалите в България турци асимилационната политика се наименува „възродителен процес“. Неговата същност се състои в насилственото административно преименуване на всички български турци и на по-малки мюслюмански етнически групи с български имена. Прилагането на тази асимилационна политика започва през 1972 г. и приключва към края на 1984 г. и началото на 1985 г. с масовото насилствено преименуване на 850 000 турци с български имена.

Обаче съпротивата под различни форми на българските турци в крайна сметка довежда до провала на „възродителния процес“. Тяхната съпротива започва с неизползването на практика на техните нови български имена, въпреки забраната и солидни глоби. По-късно тяхната съпротива прераства в многочислени протестни демонстрации в районите с преобладаващо турско-мюслюманско население.

Българските власти използват въоръжени полицейски и армейски части за разгонването на демонстрантите, при което има убити и ранени.

Въпреки съпротивата на българските турци българските власти не се отказват от политиката си на „възродителен процес". На 24 октомври 1985 г. Тодор Живков на срещата си с Михаил Горбачов му казва, че България няма да бъде многонационална държава като Съветския съюз и Югославия или двунационална държава като Чехословакия. Даваме си сметка за съпротивата на отделни личности и групи сред българските турци. Сега ще има съдебен процес срещу такива и всички ще ги осъдим на смърт и няма да съобщим за това. За да оправдае провежданата политика по отношение на българските турци Т. Живков казва, че ако не се изселят колкото е възможно повече български турци в Турция, рано или късно България ще се превърне във втори Кипър.

Поради провала на политиката на „възродителния процес" българските власти решават да обединят двата подхода към българските турци в един – масово изселване в Турция. На 29 май 1989 г. Т. Живков се обръща по телевизията към турските власти да отворят границата, които желаят да отидат да живеят в Турция. По такъв начин се пристъпва към масовото административно-насилствено изгонване на българските турци в Турция, наименувано като „голямата екскурзия". Българските мюсюлмани с личен и обществен транспорт правейки километрични конвои се насочват към турската граница. Във съвременния политически речник това се нарича политика на етническо прочистване!

Три месеца след започването на „голямата екскурзия" над 300 000 български мюсюлмани се изселват в Турция. Около 50 000 от тях се връщат в България, защото не могат да се устроят там така бързо, както са очаквали. Обаче след завръщането си в България те попадат в още по-враждебна среда отколкото преди. За тях единствената реална перспектива остава повторното изселване в Турция. В резултат на изселническата кампания от 1989-1991 г. общият брой на изселилите се в Турция български мюслюмани възлиза на 345 000 души.

Обобщавайки казаното до тук искам да подчертая, че турско-мюслюманското население в България е една историческа даденост от времето на Османския период от историята на Балканите. И тази историческа даденост не може да бъде заличена по никакъв начин. Всички политики провеждани до сега за постигането на такава цел са се провалили. Сега кагато България е член на Европейския съюз, а рано или късно и Турция ще бъде негов член, практически става невъзможно провеждането на политика на насилствено изселване или асимилиране на турско-мюслюманското население, което си остава най-многочисленото малцинство в България.

Поредна година Хазрети Мухаммед се спомена с мевлид в Медина

Главно мюфтийство организира мевлид за хаджиите в Медина. Мевлидът се проведе на 20 октомври в хотела, където отсядат българските хаджии. Към проведения на стотина крачки от Месджид-и Небеви мевлид имаше голям интерес от хаджиите. Те бяха разчувствани особено при четенето на частите за раждането и прощаването на Мухаммед (с.а.с.) с близките му преди да настъпи смъртта. По време на мевлида бяха четени части от Корана, салеват, текбир, иляхита и стихове за живота на Аллаховия Пратеник и Медина от страна на ръководителите Сами Сюлейман, Хюсеин Ахмед, Халил Салих и Фахри Ресим, имам на с. Кликач, Бургаско. В края на мевлида зам.-главния мюфтия Ведат С. Ахмед направи дуа.

След приключване на мевлида организаторите не забравиха да почерпят хаджиите с фурми, както и някои от хаджиите направиха почерпка.

Хаджиите ни извършиха медински тур

След приключване на ритуалите в Мекка хаджиите се „преселиха” в Медина. Те ще останат в озарения град девет дни. По време престоя им в града на Аллаховия Пратеник поклонниците отсядат в хотел Нуск-ул-Медина, който се намира само на три минути разстояние от дома и джамията на Мухаммед (с.а.с.). Това дава възможност на хаджиите да оползотворят времето си с редовно извършване на ибадети в джамията, без да изпитват някаква трудност.

Хаджиите изпитват голяма радост и от програмата, която е изготвена от организационния екип на Главно мюфтийство, включващо лекции, общи ритуали и посещения на исторически и културни обекти.

Една от най-важните мероприятия в Медина е мединският тур. В рамките на този тур се посети джамията Джума, която е известна с факта, че Мухаммед (с.а.с.) изпълнил първия петъчен намаз на това място. След нея хаджиите отидоха до джамията Куба, която е първата джамия построена в Медина. Там изпълниха два рекята намаз, който се равнява на едно поклонение умре. Джамията Къблетейн (Двете къблета) бе третата посетена джамия. В нея Пейгамбера (с.а.с.) е изпълнил намаз, обръщайки се към две къблета – първо към Месджид-и Акса (в Йерусалим) и след това към Месджид-и Харам (в Мекка). След този намаз Кябе се превръща в къбле на мюсюлманите по целия свят.

Едно от най-вълнуващите посещения се осъществи в подножието на планината Ухуд, където се развила Ухудската битка и много видни мюсюлмани са паднали жертва (шехид). Там хаджиите се качиха точно на мястото, където се развила най-критичната битка, а именно хълмът Айнейн, известен като Хълмът на стрелците. На това стратегическо място, определено от Мухаммед (с.а.с.), зам.-главният мюфтия Ведат С. Ахмед изнесе кратка лекция за „Ухудската битка”.

Посетено бе и мястото, където се случва битката при Хендек. Това място е известно още като Себа Месаджид (Седемте джамии). До преди време там са съществували седем джамии, а днес на тяхното място е построена по-голямата джамия Фетх. На върха на хълма все още се виждат останките от османските военни постройки, които са служели за защита на Медина.

Накрая хаджиите посетиха Комплекса за отпечатване на Коран-и Керим, където годишно се печатат около 10 милиона екземпляра с преводи на над 60 езика.

Успешно приключи поклонението на българските хаджии

Едномесечната програма на хаджиите ни приключва на 22 октомври. Радостен е факта, че сред българските хаджии няма починали в свещените земи, както и такива със сериозни заболявания, с изключение на един, прекарал слънчев удар и се възстановява нормално.

Хаджиите, които вече стягат багажа си за връщане, ден преди завръщането си проведоха обща молитва пред Зеленото куббе на Месджид-и Небеви.

По време на заключителната дуа, направена от зам.-главния мюфтия Ведат С. Ахмед, хаджиите изразиха благодарност към Всевишния за дадената им възможност да бъдат Негови гости в рамките на един месец и за безпроблемното извършване на ритуалите на хаджа. Те пожелаха от Всевишния приемане на извършените дела, опрощение на греховете, здраве, щастие, лични успехи, благодат, спокойствие и мир за семейството, родината, мюсюлманската общност по света и за всички хора на земята.

След общия ритуал до напускането на Медина хаджиите ще изпълнят прощалните си молитви и ритуали в града на Аллаховия Пратеник и ще го поздравят за последно с надеждата и желанието още веднъж през живота си да се докоснат до неговата благословена земя.

Завръщането на хаджиите се осъществи на 23.10.2014 г.